

An abstract painting with a textured, swirling background of various shades of blue and green. In the upper center, there is a bright green circular shape resembling a sun or moon. A simple, light-colored cross is drawn in the center of the composition.

250 Ft

Dióhéj

A Gödöllői Waldorf Általános Iskola, Gimnázium
és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanárainak, szülői köré-
nek

és diákjainak tanévenkénti 4 alkalommal megjelenő kiadványa

Megjelenik 125 példányban, Gödöllőn.

Telefon: (20) 339-85-36 vagy az iskola számán (28) 419-052

Az iskola honlapja: www.waldorf-godollo.hu

An abstract painting with a vibrant, swirling background of yellow, pink, red, and blue. In the upper left corner, there is a faint, reddish-brown circular shape resembling a sun or moon.

WALDORF ÚJSÁG - GÖDÖLLŐ

Dióhéj

2011. Húsvét

Fra Angelico

Ne érints meg engem

1440-41; freskó, San Marco kolostor, Firenze

Dióhéj 2011. Húsvét

TARTALOM

Emil Bock:

A három év - Nagypéntek

Gyarmathyné Koleszár Éva:

A tojás szimbolikája

Brigitte Bartz:

A húsvéti nyuszi

Beszélgetés

Horváthné Gfeller Csillával

Almut Bockemuhl:

A mesélés művészete

Kolinger Margit:

*Könyvtár epocha
a kilencedik osztályban*

Harangi Anna:

Ott voltam XVI. Lajos elítélésekor

Benderné Jelinek Eszter:

A Gödöllői Waldorf Zeneház

Interjú

Fábián Mártonnal

*2004-ben érettségizett
diákunkkal*

Hírek, programok

A borító Forgács Erzsébet munkája

Következő lapzárta:

2011. május 16.

Feltámadás

Arra jöttem rá nemrég, hogy a karácsony ünnepét még csak-csak megérti, átérzi a mai ember, de a húsvéti események és a feltámadás gondolata többnyire teljesen érthetetlen marad: a gondolatok és érzések a legtöbb embernél ma a felszínen maradnak. Nem tudjuk már a régiek ösztönös, de annál alázatosabb érzéseit átélni, gondolatilag pedig érthetetlen marad a mai tudományon nevelkedett elme számára **mindaz, amiről ez az ünnep szól.**

Néhány éve arra kértek, írjak a **Dióhéjnak egy ünnepről, ami a Waldorf iskolában jelen van.** Azóta - a mostani gondolattal kiegészülve - az is megfogalmazódott bennem, hogy a mai ember vágyik bizonyos tekintetben egy-egy ünnep mélyebb átélésére, hogy közelebb kerüljön annak tartalmához, de nem igazán **akar erőfeszítéseket tenni ennek érdekében.** Az ösztönös, népi bölcsesség fokozódó mértékben üresedik ki számára, egy vágyott átéléshez pedig **nem jut el erőfeszítések, új utak bejárása nélkül.**

Ha tehát nem akar a mai materialista kultúra sötétségébe zuhanni, ill. a másik oldalon az új ezoterikus utak (divatok) vagy a régi népi kultúra **erőltetett, de valóságában meg nem értett fantáziavilágába rajongva elmerülni, akkor egy új úton kell, akaratát először gondolataiban mozgósítva, erőfeszítéseket tenni. Egy új megértésre van tehát szüksége, ami az érzést, az átélést megtermékenyítheti.** Ehhez kínálunk néhány gondolatot e számban, s hasonló kiindulással igyekszünk folytatni a Waldorf óvodai és iskolai élet ábrázolását, **előbbinél gondolva azokra is, akik még csak ismerkednek evvel, utóbbinál igyekezve a szubjektív eredményeket is megmutatni.** Szép ünnepet mindenkinek!

Türkóssy Szilárd

A

z élet mindenütt legyőzi a halált. És a húsvét az kell legyen számunkra, ami emlékeztet az életnek erre a halál feletti győzelmére, ami erőt ad. Ha az ember ezen a módon újra megerősödik, akkor a külső viszonyokat ésszerűen megjavíthatja, nem úgy, ahogy ez ma gyakran történik. Mindenekelőtt a szellemtudományban van szükségünk erre a szellemiségre, hogy újra összhangba kerüljünk a szellemi világgal, ami számunkra ismét eleven lesz, nem pedig halott. Ebben az értelemben szeretnék önöknek igazi, szép húsvétot kívánni, ami lelkük számára valóban szép kell hogy legyen, olyan szép, mint a földből felnövekvő tavaszi virágok!

Rudolf Steiner

ÜNNEP

Emil Bock

A HÁROM ÉV

Részlet

Nagypéntek

Úgy tűnik, hogy amilyen mértékben a „csendes hét” valóban csendes-sé válik, ugyanolyan mértékben változik meg Jézus viselkedése is. Szikrázó, harcias akarata már nem mutatkozik meg úgy, mint **azelőtt. Mikor éjfél és napfelkelte között** a poroszlók kezét emelnek arra, akit Júdás megcsókolt, nem akadályozza meg. Inkább Pétert akadályozza meg abban, hogy érte **harcoljon. Így hát látjuk őt, amint durva kezek megragadják s a vár- oson ide-oda hurcolják, egyik vég- gétől a másikig. Látszólag védtele- nül** ki van téve azok kegyetlenségé- nek, akik megostorozzák, tövis- koronát nyomnak a homlokára, leköpi- k és arcul ütik. A legmé- lyebb meghatottság és szomorú- ság **vesz erőt a dráma nézőjén,** mikor az összeroskadónak a hó- hérlegények odaadják a nehéz keresztet, hogy vigye, és végül kí- méletlen keménységgel rászege- zik. Hova lett harcias ereje, ami a **hét első napjain még ott villámlott**

és szikrázott körülötte? Feladta volna a küzdelmet az emberek vaksága és gonoszága ellen?

Csak kívülről nézve tűnik úgy, mintha a harcias, hősi magatar- tás helyébe a sors tehetetlen, passzív elfogadása lépett volna. Nemcsak ember az, akit az embe- rek kínoznak és megfeszítenek. Isteni sors rejlik a passió jelenete- iben: az a harc, ami az **előző na- pokon emberi szinten folyt, most egy rejtett szférában folytatódik. A külső tekintet elől elrejtve, csak annál hatalmasabb méreteket ölt.** Krisztus most már nem hús és vér ellen harcol, hanem a látha- **tatlan ellenerők ellen, akiknek zsarnoksága elől az emberiséget fel akarja szabadítani.** A Lucifer-i hatalmak ellen harcol, a csalóka fény csillogó lényei ellen, akik az embert el akarják idegeníteni a **Földtől. De harcol az Ahriman-i hatalmak ellen is, akik az embert összehúzzák, megkeményítik és a holt anyaghoz akarják láncolni.** Ha kiküzdjük magunknak azt a

képességet, hogy pillantásunkkal a **passió előterében játszódó** jelenetei mögé tudjunk hatolni, akkor látjuk, miként viszi Krisztus **diadalra harcát előbb a kozmosz Lucifer-i erői, azután az Ahriman-i erők ellen.** Virágvasárnap a Lucifer-i szellemiség fellobbanása volt az, ami az emberekől a hozsannát kiváltotta. A megbízhatatlan látszatszellemiség, ami már semmit sem ér. Láttuk, hogy Krisztus **hétfőn** miként üzent hadat ennek a Lucifer-ivé vált régi szellemiségnek. Kedden látjuk, amint egy **másik küzdőterre** lép: a zavaró és alattomos értelem rétegébe csapnak be a szellem erejével ható

szavainak villámai. A **kérdőköből, akik hurkot akarnak neki** vetni, már a hideg Ahriman-i okosság és ravaszság beszél. Látjuk, hogyan fordul itt másíkfajta, sötétebb ellenfelei felé.

De az Ahriman-i erő még az emberek világánál is jobban hat maga a matéria, az anyag szférá-

jában. Itt rejtett területen hat. S mikor Krisztus a passió-dráma folyamán látszólag leteszi a fegyvert, valójában csak ezekben a rejtett rétegekbe követi az Ahriman-i hatalmakat, hogy ott győzze le őket.

Ahriman az emberek fölött lévő

hatalmával akkor él a legdiadalmasabban, mikor a halál alakjában lép elébe. Az emberiség fejlődése folyamán az **idők fordulópontjái** a halál, mely eredetileg az ember atyai barátja volt, mindinkább Ahriman vonásait öltötte fel. Az emberre kiszabott sorsot, hogy meg kell halnia, ki tudta használni ez a sötét szellem és a legéle-

**Kilián Johanna (10. osztály) rajza
grafit**

sebb fegyvert kovácsolta belőle az emberiség elleni harcban. A halál hatalma felettünk nemcsak abban áll, hogy meg kell halnunk, tulajdonképpen csak a halál után válik nyilvánvalóvá. Akkor mutatkozik meg, hogy miután letettük földi testünket, kapcsolatban tudunk-e maradni azzal, ami a Föl-

dön hozzátartozóink körében történik. A halál tulajdonképpen teljhatalma fölöttünk abban áll, hogy el tud szakítani bennünket a földiektől és oda tud vetni a hit nélküli túlvilági élet hatalmának. Az Ahriman-i halálérő rászedi az embert a Földdel. A földi élet folyamán az anyagi világhoz köti. Minden földi beteljesülést megígér neki, hogy aztán a halál után ne váltsa be ígéretét. Minél világiasabb az ember életében, annál kevésbé tud menekülni halála után a túlvilági élet fogságából. Csak akik földi életük fo-

lyamán megvetették lábukat a szellemi talajon, azok tudnak haláluk után is hatni a földi dolgokra és segítően kapcsolatban maradni azokkal, akik a Földön élnek. Csak annyi szellemi hatalmunk van az anyag fölött halálunk után, amennyit a Földön megszereztünk.

Itt érintjük azt a szférát, amelyben Krisztus a passió-

dráma előrehaladása során tovább folytatja a harcot. Annál hatalmasabban halad itt előre, minél inkább úgy tűnik kívülről, hogy passzívan kiszolgáltatja ma-

gát az őt megragadó hatalmaknak. Nem védekezik az emberek ellen, nem akarja a külső szenvedést és halált elkerülni. De az Ahriman-i, sátáni hatalom ellen, amire a halál az ember belső lényére felett igényt tart, nemcsak védekezik, de egyik győzelmet a másik után aratja rajta.

Mikor Krisztus Nagycsütörtök este a békés con-

culumban tanítványainak az utolsó vacsorát adja, úgy látszik, mintha szó sem volna harcról. És mégis milyen csodálatos győzelem a nehézség és a holt anyag szellemén, mikor Krisztus a földi anyagi hatalmaknak zsákmányul esett kenyeret és bort kezébe veszi és szívének Nap-erejével fénylővé teszi. A földi teremtményt elragadja a sötétség erőitől és fénylő

**Kuron Ábel (10. osztály) rajza
grafit**

lénye testévé-vérévé teszi. Sejtjük, hogy ha most, amikor még testben jár, úgy át tudja lelkesíteni a **földi elemeket, hogy fénylővé válnak**, akkor is meg tudja majd tenni - **sőt akkor csak igazán** - mikor már meghalt a kereszten.

A Getsemáné kertben a halál **hatalma elleni küzdelem döntő szakaszához** érkezik. A négy evangélium szövegezése - ha az **elsőtől a negyedik felé haladunk** - egyre inkább leleplezi a Getsemáné titkát. **Az első két evangélium**

csak azt mondja: **„Akkor el-
méne Jézus velük egy helyre, amelyet Getsemánének hívtak”**. Ebből **egyelőre az a benyomásunk**, hogy valami **tetszés szerinti idegen helyről** van szó. Lukácsnál már bizonyos fordulatot találunk a **szövegben: „És kimenvén, méne az ő szokása szerint az Olajfák Hegyére, követék pedig őt az ő tanítványai is”**. Az út tehát nemcsak **egyszerűen va-**

lahová vezet, hanem olyan helyre, ahol Jézus gyakran tartózkodott. A János evangélium végül meg-

hozza a teljes leleplezést: „Azután Jézus kiméne az ő tanítványaival együtt túl a Kidron patakán, ahol egy kert vala, amelybe bemenének ő és az ő tanítványai. Ismeré pedig azt a helyet Júdás is, aki őt elárula vala, mivelhogy gyakorta ott gyűlt egybe Jézus az ő tanítványaival”. Getsemáné tehát a tanítványok ezoterikus oktatásának színhelye. Az olajfaliget egészen az Olajfák Hegyének csúcsáig terjedt. Ez volt a Nagykedd esti Olajfák Hegyi apokalipszis színhelye is.

Itt, a csendes olajfaligetben, ahol oly gyakran részesítette tanítványait bizalmas oktatásban, most a legnagyobb magányosságban kellett az ellenség legveszélyesebb támadását kiállnia. Annak a közösségnek a csodája, amit a vacsorázó-teremben az **emberiség jövőjének** üdvére éppen most alapított, neki magának nem válik hasznára.

A tanítványok tudata nem éri fel a pillanat nagyságát. Júdás elmerült az árulás éjszakájába. De a többiek is cser-

**Porkoláb Réka (10. osztály) rajza
grafit**

benhagyják. A „Getsemáné alvás” homályába süllyednek, aminek következtében Péter majd meg fogja tagadni.

Nem a belső gyengeséggel és halálfélelemmel kell Krisztusnak a Getsemáné kertben megküzdnie. A Krisztus passió letragikusabb félreértése volna, ha azt hinnénk, hogy Jézus a Getsemáné kertben azért imádkozott, hogy ne kelljen a halált elszenvednie. Nem a haláltól való félelem, hanem maga a halál támadja meg. A halál-erő, amely már aggódik, hogy elveszti felette a hatalmát, most elébe lép és feléje nyúl. A halál anyaga hatalmába akarja keríteni. A Getsemánében folyó harc titka az, hogy a halál ki akar rajta fogni. Hogy lényének legalább egy kis csücskét megkaparinthassa, túl korán akarja elragadni, mielőtt munkáját befejezhette volna, mielőtt mindezt, ami földi, az utolsó cseppig átjárhatta volna szelleme.

Három évig lobogott testében és lelkében az isteni lény Énjének Nap-tüze, s ettől az emberi burkok belülről már csaknem hamuvá izzottak. Minden, amit még el kell viselnie és véghez kell vinnie, oly sok erőt kíván még testi burkától is, hogy ez előidézheti az idő előtti halál veszélyét. Ezt a pillanatot akarja a lesben álló Ahriman-i hatalom kihasználni. Lukács, az orvos szabatos kifejezésekkel írja le, hogy mi történik. Csak a szokásos fordítások hibája, hogy a hamisan emberivé tett jelenetet mégis félreértették. Ahol

Luther bibliája azt mondja: „És elkövetkezett, hogy a halállal viaskodott és buzgóbban imádkozott”, ott az eredeti szöveg így szól: „Mikor bekövetkezett az ő agóniája”. (Károly fordításában: „És haláltusában lévén, buzgóságosabban imádkozék”. Ford.) Orvosi, technikai értelemben tehát már bekövetkezik a haláltusa. Mikor Lukács hozzát teszi: „És az ő verítéke olyan vala, mint a nagy vércseppek, melyek a földre hullanak”, akkor ezzel leírja az agónia pontos tüneteit.

Krisztus marad a győztes. Elutasítja a halált. Még nem jött el az ideje. Az ima leghatalmasabb erejével, ami a Földön valaha is kibontakozhatott, küzd azért, hogy még testében maradhasson. Ennek a küzdelemnek az utóhangja még, mikor a kereszten ezt a látszólag gyengeségről tanúskodó szót kimondja: „Szomjazom”. Ez inkább azt mutatja, hogy még közvetlenül mielőtt lelkét kilehelné is, hű marad a Földhöz. Nem akar a halállal közvetlenül a szellemibe átmenni. Azt akarja, hogy akkor is kapcsolatban maradjon a Földdel, amikor átment a halálon. Ebben fog állni a halálon aratott győzelme. Még mélyebben beleküzdi magát a földi anyagvilágba, amit fizikai teste révén magán visel. Maradt még valami, amit véghez kell vinnie. Ezt sem akarja a világ fejedelmének átengedni, aki már azt hitte, hogy a földi anyagvilág az ő elveszithetetlen tulajdona. Végül a hozzá lépő és az áruló csókot adó Júdás az, aki

segít neki, a sátáni hatalomnak és az idő előtti halál veszélyének megálljt parancsolni. A többi tanítvány, aki Krisztushoz hű maradt, a valóságban cserbenhagyja. Az, aki elárulja, tudtán kívül mellette áll.

A dráma színhelye ismét az emberi összefüggésekhez vezet vissza. Nagypéntek délelőttjén Krisztus találkozik az egész emberiséggel, melyet három szereplő képvisel a drámában: Kajafás, Pilátus és Heródes. Ezután Golgota dombjára vezet fel útja. Látjuk, amint a zsoldosok Krisztus kezét, lábát átszegezik s úgy tűnik, mintha mindenbe belenyugodna, mintha a legnagyobb fokú passzivitásba ment volna át. A valóságban a kegyetlen fájdalom orvossága segítségével benső lényé kiküzdötte a szellem végső hatalmát az anyag felett úgy, hogy a halál világa már semmit sem árthat neki. Az Ahriman-i hatalmak, a halál-erők érzik ezt. Utolsó tartalékukkal lépnek a színre, tombolva dühükben, dülva-fülva a méregtől, hogy erejük csődöt mondott. Mikor a Nap nagypéntek fülledt déli óráiban órákra elsötétül, úgy tűnik, mintha már a Nap-démont vetették volna be a Nap-isten ellen. S mikor a Föld megrendül, mintha a Föld démonai indulnának rohamra, hogy a sátáni halál-erőt mégis győzelemre vigyék. Az Antikrisztus megmozgatja a Föld elemeit, sőt az égi erőket is. Krisztus azonban zavartalanul elmegy a halál-erők mellett. A halál semmit sem vehet el szelleme szu-

renitásából, minden földi létre kiterjedő teljhatalmából. A kozmikus erők, melyek a Golgota órájában felkavarodnak, összhangban állnak saját akaratával. Azt mondta a poroszlóknak a Getsemáné kertben: „Ez a ti órátok és a sötétségnek hatalma”. (A német szövegben: Most eljött a ti órátok, most a sötétségé a szó.) Mikor a Nap elsötétül, csak az történik, amire Krisztus maga adta meg a jelet.

A golgotai sötétség közepette egy olyan misztérium nyilatkozott meg, amire csak a legnagyobb óvatossággal utalhatunk. A keresztben függő holttest fényleni kezdett. Ha a mezőn és útfélen álló keresztek közül némelyiken aranyozott testű Krisztus függ a fekete keresztfán, ebben a naivan bölcs néphagyomány révén, a Nagypéntek fontos titka él tovább. Titkos napfény törte át a borzalmat keltő déli éjszakát. A Krisztus-Nap mutatkozott meg, mikor a külső Nap elsötétült. Már beleszövéődött egy húsvéti sugár Nagypéntek sötétségébe.

A keresztben mondott hét ige közül az utolsó: „Elvégeztetett” nem azt jelenti, hogy kiállta a szenvedéseket. Azt jelenti, hogy kivívta a teljes győzelmet a halál hatalmán. Míg a halál az embereket, akiket egész földi életük alatt az anyaggal csapott be, a túlvilágra dobja és oda száműzi, addig Krisztus, amint meghal, egyenesen a Föld felé megy. A vér patakzik sebeiből, lelke vele megy. A Megfeszített sebeiből folyó vérrel

együtt lelke is átáramlik a Föld testébe. Egyébként, ha egy embernek kiárad a vére, vérének és **lelkének ellenkező irányú az útja.** Itt a lélek és a vér egy úton halad. Azután sírba helyezik a testet. Földrengéssel megnyílik a Föld és magába fogadja Krisztus testét. A lélek a testtel együtt megy. Egyébként, ha egy emberi testet a sírba helyeznek, a testnek és léleknek **ellenkező irányú az útja.** Itt a lélek ugyanazon az úton megy a **Föld felé. Ez az a szeretetből fakadó nagy, kozmikus áldozat,** amit Krisztus az egész földi létért meghozhat, mert a halál már nem tudja ebben megakadályozni. A Föld befogadja Krisztus testét és vérét. Ez a Föld nagy úrvacsorája (áldozása), mert a halálnak nincs hatalma azon, aki a kereszten meghalt. Ezzel egy fermentum került az egész földi létbe, olyan orvosság, ami szellemmel hatja át az egész földi, materiális létet.

Három napig még fennáll a halál igézete hasonlóan ahhoz, ahogy minden ember halála után bizonyos fajta háromnapos szünet áll be sorsában. A testi halál után három nappal a halál még egyszer könyörtelen hatalmat nyer az emberi lényen. Miután lehúzta róla földi testét, most felosztatja éter-testét és szétszórja a **kozmoszba. A kereszten függő holttest ragyogása bepillantást nyújt a húsvétba, a halál erői a harmadik napon nem fogják tudni felosztatni Krisztus éter-testét. Annál a hatalomnál fogva, amit Krisztus saját lényé felett megtar-**

tott, éteri burka nem fog a Földtől eltávolodni, inkább anyagszerűbé fog válni úgy, hogy Krisztus éppen általa tud majd igazán hozzákapcsolódni mindahhoz, ami földi. Szellemi testiségében Krisztus az emberek közelében marad, ahogy maga is megígérte: „Veletek leszek a világ végezetéig”.

Az az erő, amellyel Krisztus győzelmet aratott a halál felett, a kozmikus szeretet. Ez a kozmikus szeretet az, ami benne emberré vált. Pilátus kimondhatta róla, mikor ott állt a megostoroztatás véres nyomaival, töviskoronával és a gúnyból ráadott bíbor palásttal: „Íme az ember!”. Mi pedig éppenséggel kimondhatjuk: az, aki ott függ a kereszten és kitarja karját, hogy halálával véghezvigye **szeretetből fakadó nagy tettét, ami a Földön mindent megváltoztat, az az emberi lény tulajdonképpen legszentebb képe. Christian Morgenstein így foglalta ezt **költői szavakba:****

*Láttam az Embert legmélyebb alakjában,
Ismerem a világot a legalapvetőbb tartalmáig.
Tudom, hogy szeretet, szeretet a legmélyebb értelme
S hogy azért vagyok itt, hogy egyre jobban szeressem.
Kitárom karomat ahogy Ő tette.
Szeretném, mint Ő, az egész világot átfogni.*

Gyarmathyné Koleszár Éva

A TOJÁS SZIMBOLIKÁJA

Részlet a szerző **“A hímes tojás”** c. munkájából

A tojás az életet hordozza magában, egy nagy csíra. A néphitben a tavaszi népszokásokban termékenységarósló szerepe volt. Érthető a tojás szimbolikája: a fiú megöntözi a lányt, mire a lány új élettel ajándékozza meg őt. A bölcsőtől a koporsóig ismerünk népszokásokat, melyek arról tesznek tanúságot, hogy a tojás nem csak Húsvétkor jutott nagy szerephez. A csecsemő első fürdővizébe tojást ütöttek egyes helyeken. Sövényházán, mikor a kicsivel látogatóba mentek, az ott kapott tojást megfőzték, majd kis darabját megetették a gyermekkel, hogy hamarabb tanuljon meg beszélni, az Urat dicsérni. Lakodalmakban az új asszonynak tojással kellett különféle ügyességi játékot végrehajtania. A határban tavasszal tojást ástak el, hogy sűrűbb legyen a búza, magasabbra nőjön a len. Kísáron az első kihajtáskor tojásan át ment ki a portárról a jószág. A „rossz varázs” ellen egyes helyeken tojást falaztak be az új épületbe.

Ugyanakkor a feltámadást is jelképezi. Ezt már régen így gondolták az emberek, óskori sírokól kerültek elő tojásbéjmaradványok Európában, Ázsiában és Észak-Afrikában is. Több mint

Avar hímes tojás karcolt vonalakkal

1000 éves lelet az a pirosra festett, karcolt díszű tojás, amelyik egy avar asszonysírból került elő Szeged környékén. Az asszony a markában tartotta a tojást. (1.a ábra)

A teremtésmítoszok gyakran a világtojásból származtatják az Eget, a Földet, a Napot, a Holdat, s a csillagokat. Nem is csoda, hiszen a természetben igen ritkán fordul elő az ehhez hasonló gömbforma. Az istenanya szülte világtojást a Kalevala így írja le:

„... a tojás legalsó része/ alsó földdé változik,
 a tojásnak felső része/ felső éggé változik,
 sárgájának felső része/ világító fényes nappá,
 fehérjének felső része/ átváltozik halvány holddá,
 ami a tojásban tarka,/ az az égen csillagokká...” *

(* Jankovics Marcell: Archaikus világkép a szibériai sámándobokon, in. Ahol a madár se jár, Pontifex Kiadó, 1996.12.o)

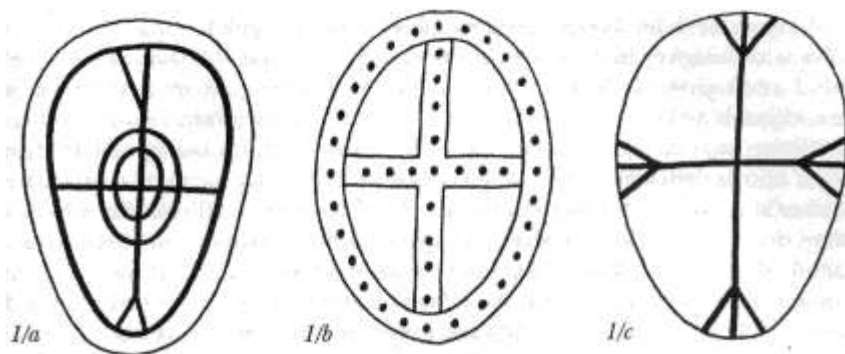
Előbb olvashattuk, hogy a tojás alsó része földdé változik, nálunk a tojásíró asszonyok használták a „tojás földje” kifejezést, mikor a tojás alsó részét kipontozták, maggal hintették be.

Indiai, kínai teremtéstörténetekben is megtalálható az őstojás, amiből a Teremtő (Brahma, illetve Pan Ku) megszületik, majd ebből az ősanagyból hozza létre az eget, a földet, s a többi világrészt, s

minden kettősséget, ami a világban megtalálható: férfit és nőt, hideget és meleget stb. A számos világtojás elképzelésben vagy az eredeti őslétező a tojás, vagy kígyó, esetleg madár szüli, vagy pedig az ősvízből (mint ahogy az ember is a magzatvízből bukkan elő) születik.

Róheim Géza által feljegyzett népszokás a Nyárad mentéről, hogy Húsvétkor tojást dobáltak az égre annak emlékére, hogy egykor Tündér Ilona tojta a Napot. (* u. o. 23. old.)

Jankovics Marcell cikkében rámutat arra, hogy az altaji és uráli sámándobokon ugyanígy tükröződik ez a világkép. A dobok kerek, ellipszis alakúak és oválisak, mintázásuk szerkezete hasonlít a tojásíráshoz (1b,c,d). Hagyományos díszítőelemek az osztókörök és rácsok. Vízszintesen húzott körrel a „földet” jelölik ki, függőleges körökkel osztják a naptári fordulókhoz hasonlóan

Evenki és két Dolgan smándob rajza (balról jobbra haladva)

négy részre a felületet. Ismeretes, hogy a sámándob annak eszköze, hogy a sámán bejusson a szellemvilágba, de használták csillagjós-lásra, tájékozódásra is, mint egyfajta égtérképet. Gyakori a Nap, a Hold, a csillagok, a Tejút ábrázolása, mint majd látni fogjuk, ugyanez elmondható a tojásokra írt jelekről is.

A keresztény szimbolikában a meghaló és feltámadó Krisztust jelképezi a tojás. Hasonló okból, a feltámadás reményében tettek tojást halottaik mellé az avarok, de évszázadokkal később a palócok is. A kifújt tojás az elmúlás jelképe volt, a halott Krisztus porhüvelye, a főtt hímestojás a feltámadott Krisztusé.

Miért éppen piros tojás?

Egy apokrif legenda szerint, mikor megfeszítették Jézust, a lábánál volt egy kosár tojás, s az Ő ráfolyó vére festette be a tojásokat pirosra. Csíkménységben a piros héj Krisztus elhullatott vére, a fehér rész a verejtéke.

A piros színnek egyébként mágikus erőt tulajdonítottak, s a szerelem, szenvedély univerzális színe is. A piros elűzi a sebesülést, a betegséget, a tüzet.

Az eredeti egyszínű hímestojások Kelet felé haladva egyre több színnel egészülnek ki. A kárpát-ukránok, székelyek, románok sok színt visznek fel a tojásdíszítés során. De a Sárközben is készülnek többszínű (batikolt) tojások.

Duma-István András: Tavasz

Érzem tavasz izit nálunk a faluba
Hó virág már szépen jött az udvaramba
Udvaran túl az utcába kacagnak
Legények és szép virágok vigadnak

Mazag bennem minden él és szakik
Hagy gyönyaru szép világban mind égik
Madarak vigasztalyák lelkemet
Gyönyaru gyp gigili a lelkemet

Minden hegyről megindulnak a vizek
Halálíkből megebrettek a kövek
Hegyek zugnak erdöket ebreszteni
Állatakat az árneban vigadni

Zeng a föld és a csillagok tapagatnak
Más világak földünk felé ragyagnak
Nagy öregek uira meg fijdanak
Harbáink húsvét előtt meg indulnak

Nem sakára el menünk látogatni
Rakana kfiaz böcsu napba imádni
Úr Istennek uiból s uiból köszönni
Hagy meg tudunk mái napig maradni.

Jó szerelmem a zucán hezám felé
Zeng a szüvem zeng a lelkem idebé
Zengünk szakunk haladunk és maradunk
Ui világban s ui életben bóldaglunk.

(Moldvai Magyarság, Új sorozat XIII.évf.5. szám (144) 2003. május)

Brigitte Bartz

HOGYAN ÜNNEPELJÜNK GYERMEKEKKEL?

A HÚSVÉTI NYUSZI

Munkaanyag

Fordította: Márnai Miklós

Szöveg és korrekció: Hideg Ferencné

Szakmailag ellenőrizte: Annette Stroteich, Böszörményi László
1991.

A húsvéti nyuszi a megnevezés valószínűleg a gerhozza és eldugja a húsvéti tojásokat. Ezt a nyuszt nem szabad összetéveszteni a mezei vagy a házi nyúlal! Azok csak barátai a húsvéti nyuszinak. A húsvéti nyuszi lát-hatatlan, de természetesen aranyos bundája van. A felnőtteknek meg kell ismerniük a húsvéti nyuszi mítikus értékeit.

A nyúl növényevő és semmilyen más állatnak nem árt, ellenkezőleg. Elég sok hihető tudósításunk van arról, hogy a nyulak kiállnak egymásért; egy kutya által üldözött nyulat egy másik nyúl gyorsan levált. Már ez is elegendő lehetne ahhoz, hogy ennek az állatnak nagy jelentőséget tulajdonítsunk. A nyúlnak az üregi nyúllal ellentétben nincs barlangja és földalatti folyosója, amiben elbújhatna. Egy bizonyos szinten hazátlan, vagy másként fogalmazva: mindenhol otthon van.

A nyulat egyes vidékeken „Lámpa-mesternek” is nevezik. Ez

a megnevezés valószínűleg a germán tavasz és fény istennőre utal, akinek állítólag nyúl volt a hírvívője és a kísérője is.

A nyúl hosszú, szép füleit, amelyekkel nagyon jól hall, vadásznyelven „kanálnak” nevezik. A kanállal méríteni lehet. A Szó feltámadása, az Isten szava, ahogyan Krisztust is nevezik, nagysága ellenére nem múlja felül az emberi tudat tényét. Csak aki alázattal közeledik, tud ebből meríteni, tudja felfogni és elfogadni az új Teremtő Szót. Együttal a fülek az éberség orgánumai a nyúl sok ellensége ellen, észlelőszervek a jóra és a gonoszra.

Melyik gyermek és melyik felnőtt nincs attól elragadtatva, ha figyelő, „vigyázzban álló” nyusztakat leshet meg az erdőszélen? E mozdulat megértése, átélése hozzásegíthet önmagunk megismeréséhez.

A nyúlnak a Krisztus előtti és utáni kultúrákban a szellemtörténetben és a művészetben is jelen

tős szerepe van. Az egyes motívumok összegzésével jön létre a húsvéti nyúl, az Én szimbólumához tartozó mítikus kép az egoizmus legyőzéséről, ami odaadásra és áldozatra tesz képpé. A húsvéti nyúl tehát nem tojik tojást, az ünnep magvát Krisztus feltámadása képezi, de szabad neki tojást hoznia.

Természetes, hogy a húsvét ünneplését ajándékozással fokozzák, de a húsvéti nyúl lehetőleg valódi tojást hozzon, ne pedig édeset.

A tojáskeresés minden gyermek számára fontos élmény. Mi, emberek csak azt tudjuk keresni, aminek létezéséről valamit sejtünk vagy tudunk. Lukács evangélist

ta húsvéti beszéde (21. fejezet 1-5.) tárgyalja a keresés jelentőségét. Az asszonyok keresik a sírba helyezett testet, de nem találják. Az angyal válasza a kérdésre: „Miért keressétek az élőt a halottak között?” A fáradozás tehát helyes volt, csak az irány volt helytelen. Az Evangéliumból még sok mindent idézhetnénk a kereséssel kapcsolatban. Talán még a központi mondatot idézzük: „Keressetek és találtok!” (Máté 7., 7.) A belső szabadság által vezérelt keresés az alapja minden

szellemi fáradozásnak. „Aki nem tud keresni, mint valamikor egy lovag, az a hétszeres fátyol ámulatában marad.” (Christian Morgenstern) A húsvéti tojás kerestésével a gyermeknek húsvéti impulzust tudunk közvetíteni: **keressétek Őt, ti biztosan megtaláljátok Őt!**

A húsvéti évszakasztal

Egy feltámadást ábrázoló kép háttéréül piros szövetet vagy proskartont használjunk. Az asztalra teríthetünk zöld terítőt, amire kerül a tál, amiben a kihajtatott magvak vannak, (több gyermek esetén természetesen több tál) közepén a piros tojással

és kenyérből gyúrt alakokkal. Az a tál, ami a nagyböjt alatt üresen állt, most arra vár, hogy megtöltsük a megtalált tojásokkal. Gyűjtünk meg egy nagy fehér gyertyát, amit a negyven húsvéti nap alatt is mindig meg fogunk gyújtani. A természetet úgy csempésszük bele az ünneplésbe, hogy az asztalra egy váza bimbózó ágat állítunk. Erre vagy egy másik ilyen csokorra aggathatják a gyerekek a saját maguk díszítette tojásokat. Ennek a húsvéti fának is az asztalon kell állnia.

ÓVODAI ÉLET

Beszélgetés

HORVÁTHNÉ GFELLNER CSILLÁVAL

a Gödöllői Waldorf Óvoda óvónőjével

Készítette: Türkössy Szilárd

Kedves Csilla! Mesélnél egy kicsit a gödöllői óvoda múltjáról?

21 évvel ezelőtt indult ez az óvoda, a Waldorf iskola előtt egy évvel, tehát felnőttkorba léptünk. Ursula Kemper német óvónőt hívták meg dolgozni. Én pedig a második évtől kerültem ide. Nagyon nagy lelkesedést tapasztaltam akkor az óvoda körül, nekem viszont ismeretlen volt az egész, és volt, ami nagyon tetszett, volt, ami nem. Huszonevésen ezt el is mondtam Ursulának. Azonban sok mindent, amit akkor mondott nem értettem és fel voltam rajta háborodva. Ma már tudom, hogy sokat köszönhetek neki. Pl. mindig mindenre rákérdezett, hogy miért úgy akarok eljárni a munkámban. Engem ez akkor nagyon zavart, de most már tudom, - ez által tanultam meg -, hogy amit az ember egy Waldorf óvodában tesz, tudnia kell, hogy miért teszi. A másik mondata, amiért szintén nagyon hálás vagyok, így hangzik: „Nem csak érezni kell, hanem gondolkodni is.” Akkor ezt nem értettem, de ma már tudom, hogy az érzés mel-

lett nagyon fontos a gondolkodás is. Egy év együtt munkálkodás után egy új, induló csoport vezetését bízta rám. Az az időszak nagyon idilli volt, szülők és óvónők is nagyon lelkesek voltak. Ugyanakkor persze sok tanulságot is hordozott.

Akkoriban a konferenciák együtt voltak a dunakeszi kezdeményezéssel, és ezek is nagyon meghatározó élmények voltak. Nelke van der Slot, holland Waldorf óvónő segítette aztán a munkánkat, hospitált is nálunk, és az ő gondolatai szintén sokat jelentettek. Nagyon jó volt vele együtt dolgozni. Az akkori öszejevetelekből kaptunk egy olyan jó impulzust, amit folyamatosan szeretnék célként magunk előtt tartani. Ezt persze a mai felgyorsult világban sokkal nehezebb megtartani.

Azután egy ideig kimaradtam az óvoda életéből. Abban az időszakban sok nehézség és konfliktus volt az óvodában, személyi ellentétek, stb. Amikor pedig visszaköltöztünk Gödöllőre, eleinte tanácsadónak

hívtak. Nehéz időszak volt ez számomra is, mert akkoriban zajlott a lecsengése az előbb említett dolognak.

Az óvoda később átköltözött a mostani épületbe. Előtte az Erzsébetpark mellett, a Ganz óvoda épületében volt, egy nagyon szép helyen, amit nagyon szerettünk, mert gyönyörű volt, a park egy része az óvoda udvara volt, és csak a járdán kellett körbemenni, hogy kirándulhassunk a gyerekekkel a parkban. Ott az anyagi lehetőségek is jobbak voltak az akkori önkormányzati támogatások folytán. Onnan viszont el kellett költözni. Az óvónénik akkor nem igazán tartották megfelelőnek ezt a mostani épületet, ahová átjöttünk. A szülők persze gyönyörűvé varázsolták magát az épületet, de ha kiállunk a lépcsőre, akkor a forgalom miatt érezni lehet, hogy nincs meg az a burok, amire szüksége lenne a gyerekeknek. Vannak pl. napok, amikor az udvaron a gyerekek csak azt játszik, hogy rohannak, fogócskáznak. Ezért aztán igyekszünk rendszeresen elmenni az arborétumba, ami egy óriási élmény, ugyanis ahogy megyünk ki a városból, egyre csendesebb, egyre nyugodtabb a légkör, főként, amikor megérkezünk a „tisztásunkra”. Ezt nagyon szeretik a gyerekek, és ott tényleg átélhetjük azt, hogy milyen a természetben.

Jól tudom azt, hogy az önkormányzatnak komoly szerepe volt abban, hogy ez a mostani épület óvodává válhatott?

Igen, így van. Úgy tudom, hogy ere-

detileg az iskola pályázott sikerrel, így kapta meg végül az óvoda, és az önkormányzat a felújításhoz is adott pénzt.

Nagyon szépen sikerült!

Igen, nagyon szép lett. Annyi nehézség van azonban, hogy nincs lehetőség terjeszkedésre, és nincs még egy helyiség arra, hogy az óvónők elvonulhassanak, megpihenhessenek.

Hány csoport működik?

Jelenleg kettő. Az óvoda életének harmadik évétől két csoport volt, sőt, egy időben három.

Mennyire van szabad kapacitás újonnan érkezők számára?

A tavalyi év volt az első, amikor nem volt túljelentkezés. Előtte mindig lényegesen többen jelentkeztek, mint ahány gyermeket fel tudtunk venni. Véleményem szerint nagy hiba volt, hogy – mivel állandóan voltak jelentkezők – semmiféle hirtetést, PR munkát nem végeztünk. Így szép fokozatosan kicsúszott az óvoda a köztudatból, s így nehézkessé vált tavaly az utánpótlás. Lecsökkent tehát a létszámunk és nagyon fájdalmasan érintett bennünket, hogy az iskola és a fenntartó részéről nagy nyomás érkezett amiatt, hogy nem működünk teljes kapacitással. Ez megtörte egy kicsit az óvónők lendületét, meg talán a szülőket is.

Ebben az évben nagy erőket fordítottunk arra, hogy nyissunk a város felé. Ezért van többek között

pl. a bábszínház programunk. A következő előadásra a szülők készítették a bábokat, és a műsor a városi gyerekeknek szól elsősorban. A mi gyerekeink persze láthatják délelőtt, óvodaidőben. Ezen kívül előadásaink vannak, nyílt napjaink, amire szép számmal, párosával, anya-apa jönnek az emberek, és nagyon jó kérdéseik vannak. (Az előbb is láthattad, hogy jött egy apuka a jelentkezési lappal, akinek éppen olyan kérdése volt, amire nemleges választ tudtunk adni, nevezetesen, hogy nem szeretnénk úszásoktatásra elvinni a gyereket.)

Mik a jövőbeli terveitek?

Vannak terveink. Nagy és távoli, s a mindennapokkal összefüggő terveink is. Ez utóbbiról beszélnek. Kérdezted, hogy milyen nehézségeink vannak. Nehéz pl. minden területen antropozófiái alapon működni, azokat megtartani. Alapjában véve mindegyikünk törekvő, de ez a mai világ nehéz körülményeket hordoz, és ahhoz pl., hogy az ember koncentrációs vagy egyéb gyakorlatokat, stúdium munkát végezzen, idő és áldozathozatal szükséges. Pedig ez nagyon fontos! Így nagyon szeretnénk, hogy a konferenciáinkon a stúdium-munka

erőteljesebb legyen, ill. azt, hogy ezt oly módon tudjuk átadni a szülőknek – nem is annyira az antropozófiát magát, mint inkább ezt a fajta érdeklődést -, hogy az örömet jelentsen nekik, s be tudják építeni mindennapi életükbe. Úgy vélem, ez fontos. Szép dolgok történnek itt az óvodában a gyerekekkel, de nem minden szülő elégedett. Nem azzal, ami a gyerekekkel történik, hanem az ő ittlétükkel. Ezen dolgozunk.

Fontos még, hogy tudjunk őszinték lenni egymással, és, hogy tiszták legyenek a motívációk, a szülők részéről és a mi részünkről is.

A másik, hogy változik a világ. Új igények vannak. Ennek folytán van pl. délután is óvoda, pedig az lenne az optimális a kisgyermeknek, hogy csak délelőtt legyen itt, délután pedig a csa-

lással. Kérdés az is, hogy tudunk megmaradni, de mégis a világból érkező igényeket befogadni. Ez munkát igényel, mert szinte minden nap rá kell tekinteni, hogy helyes-e, amit teszünk, és ez kell-e a világnak, mert lehet, hogy mi nagyon jó Waldorf óvoda vagyunk, de a világnak nem ez kell. Egy nagyon fontos dologra jöttem rá: sokkal könnyebb olyan közösségbe járni, ahol nekünk szolgálnak, mint

olyan helyre, ahol nekünk szolgálnunk kell. Nem biztos, hogy ez utóbbi annyira kívánatos a mai világban.

Ha valaki bejön odakintről, és szeretné ide hozni a gyereket, miben kap mást ebben az óvodában, mint más óvodákban?

Szerintem mindenkinek más a fontos. Nekem az, hogy hogyan fordulunk a kisgyerekekhez, hogy valóban és őszintén keressük, hogy ki ő, és mire van szüksége, és, hogy hagyjuk őt szabadon fejlődni. Tartunk neki egy burkot, ami nem börtön, hanem olyasmi, amire támaszkodhat. Gyönyörű megélni egy Waldorf óvodában, hogy a szabad játék valóban szabad. Látszik a gyerekeken, hogy nagyon túl vannak terhelve ingerekkel, és amikor itt játszanak, az sokszor olyan, mintha színházba lennének. Az igazán szabad, felszabadult játék gyógyító. Ma már azt látom, hogy a gyerekek nem annyira a foglalkozások kötöttsége, sorrendje a legfontosabb, hanem az, hogy szabadon tudjon játszani, hogy a nagymozgásai is szabadok lehessenek. A mostani gyerekek pl. szinte egyáltalán nem gyalognak. Korábban, ha mentünk sétálni, soha nem kérdezték meg, hogy mikor érünk oda. Ma, ha elindulunk az arborétumba, sokszor kérdezik türelmetlenül. Ezeket kell tehát megadni a gyerekeknek, mert ezek rendkívül fontosak. Szerintem, ha bármilyen óvodában van lehetőség a szabad játékokra és a gyerekhez tisztelettel, alázattal fordulnak a nevelők, akkor már nagy bajt nem tudnak elkövetni. Az a sok egyéb, ami még ezen

kívül van a Waldorf óvodában, az szerintem „már csak hab a tortán”. Pl. a természetes anyagok használata, vagy, hogy a gyerekek érzelmei nincsenek becsapva. Mi a négy alapérzék ápolására nagy gondot fordítunk; nagyon fontos az életérzék ápolása, pl. Így aztán nem azért várankoztatjuk a gyerekeket, mert nem érünk rá valamit megtenni, hanem ezt tudatosan tesszük. Ugyanis nagyon fontos, hogy tudjanak várankozni. Tehát pl. a karácsonyi játéknál nem biztos, hogy rögtön megkapja a gyerek azt a szerepet, amit ő szeretne. Várankoztatjuk egy kicsit, és megpróbáljuk azt a pontot elcsípni, amikor a várankozás a tetőpontján éppen túlment, de még nem múlt el. Vagy az is nagyon fontos, hogy ha pl. valaki József szeretne lenni, de én a bárányt kínálok neki, akkor tudja elfogadni. A mai gyerekek sokszor nem fogadják el azt, amit a felnőttek adnak, mert a saját akaratuk beteljesülése a fontos. Ez káros lehet. És ha aztán már el tudja fogadni a bárány szerepét, akkor persze megkaphatja, amit eredetileg szeretett volna. Ezt persze nem mondjuk el előre, nem közöljük verbálisan. Tehát elősegítjük a fejlődését, ha tud várankozni. De mondhatnám a többi érzék ápolását is, pl. a tapintóérzékét. Ha körülnézel, láthatod, hogy minden fából, gyapjúból, természetes anyagokból van, és nincs becsapva az érzékszervük.

Miért olyan fontos, hogy ezt az érzékszervi életet így ápoljuk?

Azért, mert pl. ha a tapintóérzék megfelelőképp fejlődik

gyerekkorban, akkor később, felnőttként nyitott lesz a világ történései iránt. Vagy fontos, hogy az életérzékét jól ápoljuk. Itt nem az a lényeg, hogy mit teszünk a gyermekkel, hanem, hogy hogyan. Ha tisztelettel, toleranciával, türelemmel fordulunk a kisgyermekhez, akkor ápoljuk az életérzékét. Mondok egy példát is: nem mindegy, hogy türelmetlenül kötöm be a gyerek cipőjét, vagy harmadszor is ugyanolyan tisztelettel, alázattal, mint elsőre. Ha tehát ezzel a lelkiülettel tudom ezeket megtenni, és a gyerekeknek jó ettől a közérzete (az életérzék arról szól, hogy jól érzi magát a bőrében az ember), akkor ő ugyanezeket ki tudja magában alakítani: tolerancia, tisztelet, stb. Ez lesz a későbbi szociális együttélés alapja. Minden érzék ápolásának (vagy nem ápolásának) megvan a felnőttkori következménye. Tehát itt az óvodában egy kis csírárt ültetünk el, ami majd felnőttkorában fog kivirágozni.

Vannak a szabad játékon kívül foglalkozások is?

Igen. Amilyen szabad a „szabad játék”, annyira kell részt venniük a vezetett tevékenységekben. A jó ritmusban - ha tényleg szabad volt a szabad játék-, akkor ugyanannyira fontos, hogy mindenki meg tudjon állni, ha pl., fohászt mondunk. Ekkor tehát megállunk, és mindenki azt teszi, amit az óvónő mutat, mond. Ugyanilyen erőteljesen meg kell élniük a gyerekeknek azt is, ha valamit közösen, az óvónő vezetésével tesznek. Nagyon fontos, hogy megszülessen a csend is. A szabad játékban lehet oroszlánként ordíta-

ni, de ha mást csinálunk, akkor meg kell élnie, hogy csendben végzünk valamit, pl. festünk, gyertyát gyújtunk, stb.

Van sok művészeti tevékenység, rajzolás, festés, gyurmázás, gyapjúzás, euritmia, aztán általában mesével vagy esetleg bábszínházzal végződik a nap. Fontos az is, hogy ugyanazt a mesét hallgatják meg minden nap, általában két héten át. Sokszor türelmetlenek a gyerekek, de mégis látszik, hogy mennyire fontos nekik a ráismerés öröme, ami biztonságot ad.

Milyen az óvónéni-szülő kapcsolat nálatok?

Egészen a tavalyi évig azt hittem, hogy nagyon jó. Idén azonban voltak nehézségek, amit talán részben sikerült megoldani. Fontos az egyenes kommunikáció. A kérdések szintén nagyon fontosak, és hogy feltegyük azokat. Ez persze nem általános, mert sok szülő bizonyára elégedett az óvónő-szülő kapcsolattal, de vannak néhányan, akiknek van egy-két olyan pont az óvodában, ami problémát jelent. Ezt én teljesen megértem, és szerintem nagyon fontos, hogy dolgozzunk azon, amin változtatni lehet. Változtatni kell, ahogyan ezt már meg is tettük bizonyos esetekben. Azonban nagyon szeretnénk megtartani azt, ami nekünk, belülről fontos, s mindenekelőtt tiszteletben akarjuk tartani az óvodás gyermek valódi szükségletét.

Miben tér el a szülői szerep itt más óvodákhoz viszonyítva?

Sokban. Itt a szülő része az óvoda életének. Gondolhatunk itt az ünnepekre, a szülői estekre, amelyek elég gyakoriak, vagy a takarításra (a szülőknek részt kell vállalni a takarításban), dolgok megjavítására, stb. Tehát egy kicsit számukra is második otthon az óvoda: ugyanúgy kell gondoskodni róla, mint a saját otthonukról. Ez azért nem könnyű, főleg a mai életkörülmények között. Fontos azonban megélni a közösségben, hogy el tudjuk fogadni, ha valaki kevésbé tud energiákat beletenni ebbe egy ideig. Mert később változhatnak az élethelyzetek és a szülői vállalások is ennek nyomán. Vannak olyanok is persze, akik sokáig nagyon aktívak voltak és egyszer csak elfáradnak. Ezt egy közösségnek el kell tudni fogadni, és ez erősíti a közösséget.

Hogyan élük meg a szülők ezt a fajta szerepet?

Egyre nehezebben. Ugyanis egyre nő a súly a vállukon.

Említetted az ünnepeket. Milyen szerepe van az ünnepeknek az óvoda életében?

Az ünnepek a ritmusban nyugvó és csúcspontok. A Waldorf óvoda egy ünnepet nem egyetlen napba sűrít be. Nagyon fontos a felkészülési időszak és a lecsengés. Pl. a farsangra készülődés ideje alatt együtt készítettük a jelmezeket a gyerekekkel. Ez is nagyon fontos, hogy egy kisgyereknek nagyon kevés elég és máris tud méhecske lenni. Annak meg van a maga jelentősége, hogy a fantázia tudjon aktív lenni, tudja kiegészíteni a jelmezt. Aztán, amikor megvolt a farsangi ünnep, hagyunk egy kis lecsengést is, mert ez szintén lényeges. Ünnepeink alapvetően a keresztény ünnepkör köré épülnek. Ezek egymás nélkül elképzelhetetlenek. Mind-egyik ünnep hordoz egy morális

minőséget, amit szeretnénk a kisgyerekeknek közvetíteni; nem verbálisan, hanem jelképek segítségével. Az ünnepekben, az előkészületekben általában a szülők is aktívan részt vesznek.

Miért fontos az, hogy legyen az állami ünnepektől eltérő ünnepi minőség is?

Egyrészt említettem, hogy egy morális minőség lehet átélni az

ünnepek által. A másik, hogy a kisgyerekeknek –és persze nekünk is-, szükségünk van a ritmusra. Az ünnepek ebben mindig csúcspontot **jelentenek, ráadásul ezek ismétlődnek.** Tehát amikor itt van egy kisgyerek 3-4 évet, akkor a ráismerés öröme és a biztonságérzetet is átélheti. Ha végiggondoljuk, hogy a Waldorf óvodában milyen ünnepeket ünnepelünk, akkor rájövünk, hogy ez hozzásegít - minket fel-**nőtteket, de a** gyerekeket is -, hogy összeköttetésbe kerüljünk a világ alapjaival. Ez egy állandó impulzus, ami által visszaemlékezhetünk, hogy honnan jöttünk.

Vallásosnak kell lennie annak, aki ide jön?

Nem feltétlenül. Ide bárki jöhet. Fontos azonban tudni, hogy hová hozzák a gyerekeket. Azt szoktuk kérni, hogy legyenek nyitottak a családok, mert a gyerekeket a családokkal közösen szeretnénk segíteni. Ez nagyon fontos. Természetesen nem szólunk bele az otthoni életbe, hacsak ez már nem befolyásolja a gyerekek ittlétét és a csoport többi tagjának ittlétét. Ha otthonról gátló hatások jönnek, akkor ezt a **szülőkkal mindenképp meg szoktuk** beszélni. Ugyanakkor ezt a család-

doktól is várjuk. A vallásosság szempontjából pedig fontos, hogy a **szülők tudják, hogy a Waldorf pedagógiában másképpen gondolkodunk a kisgyerekről. Pl. azzal, hogy** az ember megszületik, majd meghal, azzal nincs vége az életnek. Mi **azt gondoljuk, hogy előtte is, és** utána is van élet, és mi csak egy áramba kapcsolódunk be. Jó esetben **ennek megsejthetjük az előz-**ményét és a folytatását is, de csak része vagyunk valaminek – **szülőként és** pedagógusként is -, **amiről nagyon** fontos tudnunk. Ugyanis ha valaki ezzel itt szembesül az óvodában, az nagy konfliktusok forrása lehet. Ezt tehát el szoktuk mondani a **szülőknél előre. Ez** nem jelenti azt, hogy feltétlenül vallásosnak kell lennie, de elkerülhetetlen, hogy **előbb-utóbb** ne alakuljon ki egyfajta **hit. Tehát a szülőnek tudnia kell,** hogy mi mit gondolunk, mert így tekintünk rá a gyerekekre.

Nem néznek benneteket szektásnak?

Nem vagyunk szektásak. De biztos, **hogy ha valaki mindentféle előkészület, előzetes ismeret nélkül jön** be ide, az furcsán néz ránk ezek miatt

a gondolatok miatt. A kisgyerek érdeke azonban megkívánja, hogy ezt tisztázzuk. Ez nem jelenti azt, hogy a gyerekeket erre tanítjuk, de eszerint élünk, dolgozunk.

Tapasztalataid alapján mire tudnád felhívni a családok figyelmét a nevelés terén?

Szerintem annyira túlterheltek a családok, hogy nem biztos, hogy szeretnék tanácsokat osztogatni. Az alapján viszont, amit a gyerekek időnként magukkal hoznak, azt tapasztalom, hogy rengeteget beszélnek a gyerekekkel, ill. hogy nem merik elhinni, hogy ők a főnökök, mármint a szülők. Van egy óriási féltés a szülőkből – mert, hogy olyan a világ – és ebből a féltésből fakadóan mindent próbálnak megadni a gyerekek rögtön, vagy nagyon kiszolgálni, mindig elvinni autótól, stb. Egyszerűen a szenvedéstől nagyon próbáljuk óvni a gyermekeinket, ami alapvetően érthető, de valahol mégsem jogos, mert nem nagy szenvedésekről beszélek. Tehát pl. nem feltétlenül a gyerekek kell ételt kapnia először az asztal-

nál, hanem inkább előbb gyűjtünk gyertyát, vagy a sorrend: édesapa, édesanya és aztán a gyerek. Ezzel nem ártunk a gyerekeknek, hanem segítünk. Sokszor, mondhatni kiabálnak a gyerekek, hogy kapjanak már határokat. Ezt egyre nehezebben kapják meg. Szülőként én is megtapasztaltam, hogy amikor fáradt voltam és késő volt, akkor gyorsabb volt, ha magam tettem meg valamit, és nem a gyerekeket kértem meg. Nagyon fontos, hogyha érezzük, hogy nincs erőnk már, akkor inkább ne kérjünk, de ha már kértünk valamit, abban legyünk következetesek, ha azt a gyerek nem csinálja meg, annak legyenek következményei. A gyerekek tudat alatt nagyon igénylik, hogy legyen előttük minta és tekintély, aki megszabja a határokat, amire aztán támaszkodhatnak. De egyébként nagyon nehéz megvalósítani dolgokat, mert ha pl. egy anyuka egyedül neveli a gyerekét, gyerekeit és mellette dolgoznia is kell, az már erőn felüli, és én tőle nem szeretnék kérni semmit sem.

Köszönjük szépen a beszélgetést!

Reményik Sándor: Templomok

*Én csak kis fatornyú templom vagyok,
Nem csúcsíves dóm, égbeszökkenő,
A szellemóriások fénye rámragyog,
De szikra szunnyad bennem is: Erő.*

*S bár irigykedve holtig bámulom
A dómok súlyos, drága titkait,
Az én szívem is álmok temploma
És Isten minden templomban lakik.*

Almut Bockemuhl

A MESÉLÉS MŰVÉSZETE

Megjelent: Das Goetheanum, 2006. okt. 27.; Nr. 44.

A mesélő és a világi gróf

E világ grófja erősíti és gyorsítja a technikai médiát, mely elsorvasztja az ember ősi képességeit, mint amilyen a járás, a beszéd, a gondolkodás. Felhívítja és ezzel megsemmisíti ezek élményminőségét, az értelmetlenség minden következményével. Ezzel helyezkedik szembe - a meditáció és a gondolkodás mellett - a mesélés lelassító, mégis intenzívvé tevő gyakorlata.

Három alapképesség teszi az embert: járása, beszédje és gondolkodása. A járás képessége a külső térbeli környezetre irányul, melyet meg kell ismernie, meg kell hódítania. A gondolkodás alkotóan és rendezően hatol bele a lelki világba. A beszéd közöttük van, közvetít a belső és a külső között: ez a tulajdonképpeni emberközi médium. Ezért aztán két oldala is van: a beszédhez mindig hozzátartozik egy hallgató; az egyik a másik nélkül értelmetlen.

A világot, amelybe a kisgyermek oly reményteljesen elindul, ma olyan lény hatja át, melyet Martin Luther „e világ grófjának” nevezett. Az antropozófia Arimánnak hívja. E lény tényleg egy gróf, akinek mi vagyunk a jobbágyai. Nyilván elkerülhetetlen ez. A baj

csak az, hogy jelenlétét nem vesszük észre.

A gróf ígéretet tesz nekünk mind a három említett emberi területen arra, hogy jelentősen megerősödünk, felgyorsulunk majd. Ami tényleg működik is. A probléma csak az, hogy ez a külső erősödés egy belső gyengüléssel van összekötve. Ezt gyakran nem vesszük észre, vagy legalábbis nem vesszük olyan komolyan, mint amennyire kellene. A következőkben ezzel a fatális tévedéssel és annak lehetséges elkerülésével foglalkozunk.

A tempó felhívít

Vegyük először a járást, melyet már kisgyermekként nagy lelkesedéssel tanulunk. Ennek felgyorsítása magától értetődő. Egy új jármű által kínált nyereség mindig abban áll, hogy gyorsabb, mint az előző. Az ezzel összefüggő veszteséget Goethe még elpanaszolta postakocsin tett utazásai alkalmával, de mi aligha teszünk így. Igaz, Max Frisch *Homo Faber* című regényében meglehetősen szarkasztikusan fogalmazott: „A technika egy fogás, hogy a világot, mint ellenállást tempója felhívításával kiiktassuk, s így már ne is éljük meg”. Günther Anders,

filozófus elmondja, hogy a modern ember nem is utazó már, mivel nem utazni akar valahová, hanem mindjárt ott lenni, ahol természetesen ugyanazok a körülmények és komfort várják, mint otthon.

Az ember vágya mozgásának felgyorsítására, pl. a hétmérföldes csizma segítségével, évezredes dolog, mely a kerék feltalálásával kezdett igazán megvalósulni. Ezzel szemben a gondolkodáshoz csak a legutóbbi időben sikerül hozzáférni a számítógép fejlődése révén. Itt is felgyorsulásról van szó, mindenekelőtt a matematikai és számítástechnikai folyamatokat illetően, mellyel szemben a

középkorba. Azt kell csak felismernünk tehát, hogy a külsődleges fejlődésnek vannak mellékhatásai is: az anyagi világra fordított figyelem következtében saját „belső színpadunk” eltűnőben van.

Az erősítés eltűntet

Térjünk át a beszédre és a hozzá tartozó meghallgatásra, az ember és ember közötti intim történetre. A beszéd nemigen gyorsul, hanem ehelyett felerősödik, pl. mikrofon segítségével. A technika itt is egyre finomabbá, feltűnésmentesebbé válik. Vajon jó az, ha az

*Az elmesélés az emberi beszéd ősi formája,
melynek minőségét újra fel kell fedeznünk,*

fejben számoló számára csak a resignáció marad. A másik oldalon azonban, az ezelőtt évtizedekkel még fejben számoló emberrel szemben, a mai számítógépes szakembernek kell resignálnia. Az öregebbek még emlékezhetnek a tejes emberre, aki akkoriban járta az utcákat, és fejben számolta össze az egyes bevásárlásokat, tejszékelyben, vajban, sajttal. A számolási gyengeség időközben más területeken is elvezetett a gondolkodás gyengeségéhez. Szerencsére ez alig észrevehető rajtunk, mert nem látható kívülről...

A technikát illető kritika nem valódi, hiszen elutasítása tudatilag is visszavetne bennünket a

erősítést alig vagy egyáltalán nem vesszük észre? Világos, hogy az ember aktivitása azonnal alábbhagy: ezzel a beszéd aktivitása is, mellyel el akarjuk érni a hallgatót, persze lelkiileg is. A publikum ma már „igényli” a hallási segédletet, így nem kell hegyeznie a fülét.

A beszéd felerősödésének van azonban még egy dimenziója: a nagy távolságok áthidalása. Valóban csodálatos, hogy ma a Földön szinte bárkivel kapcsolatba léphetünk. Ebben a technikát csakugyan pozitívnak hihetjük, legalábbis a szociális életben. Kétségtelenül fontos ez, de nem szabad elfelejteni, hogy az emberek közötti kapcsolat mégis elszegé-

nyedik, mert csak adatok kerülnek továbbításra.

Már Rudolf Steiner idejében is lehetett telefonálni, bár ez akkor még körülményesen működött, drót nélkül nem ment a dolog. **Ő azonban már akkor előre látta a gyors fejlődést és annak lehetőségét, hogy valakivel beszélhetünk majd a glóbusz másik oldalán. Hozzáfűzte azonban, hogy ha ez bekövetkezik majd, akkor az embernek nem lesz mit mondani egymásnak. Arról fognak beszélni, hogy mit ettek, mit ittak, stb.** Közben a technika valóban eljuttott ide, és ha a villamoson meghallgatjuk utastársaink mobil beszélgetéseit, akkor azt kell mondjuk: Rudolf Steiner jóvendölései **igazak! A szubsztancia eltűnése** megfelel a fentebb már említett hígulásnak, mely a tempóból fakad: nem éljük már a világot.

Lehetséges volna, hogy jelen korunk embere élmény-éhsége **abból fakad, hogy alapvető tevékenységei élménytelenekké váltak?** Megfigyelhetjük a fiatalok **igényét a külső kihívásokkal szemben, az erőteljes élmények** iránt, mely a kriminalitásig vezethet. A másik oldalon az ezotéria térhódítása azt mutatja, hogy nem az ismeretek felé, hanem az élmények iránti törekvés növekszik.

Az intenzívvé tett világ-élmény

Nincs olyan eszköz, aminek segítségével megszabadulhatnánk Ari-mántól. Képesek vagyunk azon-

ban arra, hogy vele szembeállítsunk valamit. Észrevesszük, hogy **szinte a testi jólét mélységeit elérő** gyógyhatást ad, ha eltávolodunk a tisztán mennyiségi világtól, ha intenzívvé tesszük kapcsolatunkat a környezettel és embertársainkkal. Ha éberekké válunk az emberi alapképeségek – a járás, a beszéd és a gondolkodás – terén, melyek ma a materialista tudat jármában nyögnek, akkor **újra megtaláljuk azokat az erőket, melyek időlegesen elszakadnak tőlünk. Ilyenkor egy tudatváltozás** segít bennünket a világ intenzív megéléséhez. De mit jelent ez konkrétan?

Szakíthatunk pl. időt arra, hogy tudatosan és örömmel menjünk gyalog egy darabig, amit sem **a kocogás, sem a sportszerű gyaloglás** nem helyettesíthet. Pedig ezeket azért találták ki, mert észrevették az ember mozgáshiányát. Ezek a mozgásformák azonban nem segítenek hozzá bennünket környezetünkhöz, mert teljesen testi orientáltságúak.

Bizonyos időkben képesek vagyunk gondolkodásunk lelassítására és **egyidejűleg intenzívvé tételére, aminek révén erőhöz és vitalitáshoz jutunk.** A meditáció és az ima is ezen alapul.

Harmadikként pedig képesek vagyunk olyan beszédre, ami technika nélkül, közvetlenül fordul társainkhoz. Nem informatív ez, nem is absztrakt, nem felolvasás és nem is rövid csevely. Ez az elmesélés. Az elmesélés az emberi **beszéd ősi formája, melynek mi-**

nőségét újra fel kell fedezzük.

Az első mesélő a mesemondó volt. Ebben a beszéd és annak hallgatása természetszerűen harmonikus egyensúlyban vannak. Rudolf Steiner kifejtette, hogy a korábbi beszéd-élményben mindig szellemiség rezgett, ami aláfestette az egészet.

Ez a fajta „fülézés” elveszett a 15-17. században, de éppen ez az időszak az, amikor a rózsakeresztes áramlattal impulzus érkezett a mesemondáshoz: a meséket megújították a szellemi titkok továbbítása végett. Az egyszerű emberek fülébe szóbeli elmondás útján jutottak ezek, és alapot képeztek a nép beszédének fejlesztéséhez, mely ezzel gyarapodva különleges szépséget kapott. A tanult beszédje akkoriban még a latin volt.

A mesemondás

Ha mindezt tudjuk, akkor jobban megérthetjük azt az ukrán történetet, mely nyomtatásban egyeb-

ként értetlenségbe ütközik. Arról szól, hogyan jönnek elő a sellők a szép nyári napokon a tengerből, dalokat énekelve, meséket mondván. Az emberek meghallgatják és továbbadják ezeket.

Könnyen érthető dolog ez, hiszen magunk is „folyékony” beszédéről szólnunk.

A sellők olyan lények, akiknek hatása a folyékony jellegűben van. Az ének és a mesemondás közvetlenül a beszéd folyamából jött létre, melybe beleömlik a szellemi lények inspirációja. A kis történet semmi egyebet nem akar közölni. De ezzel elmondja, hogy az ősi

Szabó Boglárka (11. osztály) rajza
Emlékműterv; pasztell

beszédben, a mesemondásban, valami lényyszerű működik. Ezt érzékelték a beszéd aláfestésének. És ez a dallal is összefüggésben áll. Még nem is olyan régen volt az, hogy a meséket recitálva, énekelve adták tovább. Rudolf Steiner is beszél Dortchen Wildről, a svájci asszonyról, aki neki meséket mondott: „Úgy mesélt, mint egy elementáris lény, állva.” Az

igazi mesélésben valóban jelen van egy szellemi lényyszerűség.

A mesék és a mesemondás iránti érdeklődés a legutóbbi évtizedekben ugrásszerűen megnőtt, ami azzal függ össze, hogy az emberek érzik: ebben gyógyszer lehet civilizációs betegségeink ellen, ezért ápolása fontos, és nemcsak a gyerekek számára.

Bár mindezt belátjuk, mégis gyakran eltoljuk magunktól a mesélést, mondván: „De hát én nem tudok mesélni!” A Goetheanum programjai között találunk olyan mesemondó-kurzusokat, ahol profi mesélők tanítanak meg ben-

nünket ennek művészetére. Ugyanakkor elmélyülhetünk a régi népmesék képeiben, melyről Rudolf Steiner hitte, hogy egyszer megint mindenkié lesz: „Amikor a szellemtudomány teóriából egyre inkább a lélek hangulatává változik, akkor belőle olyan hangulat fakad, ami a lelkeket egyre inkább összefűzi egymással, és ami összefűz bennünket a lét szellemi gyökereivel”. – A mesélés az antropológiáról szóló híradás jövőbeli formája lehet?

Fordította: Orosz Iván

Sík Sándor: A hajnal szerelme

*Azt szeretem, aki nevet,
Akinek rózsaszín az arca,
Aki örül, aki kacag,
Aki dalolva megy a harcra.*

*Enyém az áprilisi szellő,
A feslő bimbót szeretem,
A hasadót, a harmatosat.
A hajnal a szerelmemem.*

*Az én emberem a gyerek,
A nagyszemű, nevető gyermek,
Akiben szűz minden-csírák,
Ezer erőf, rügyezve kelnek,*

*Az én emberem, aki fölkel,
Az induló, az ébredő,
Akinek győzelem az álma,
Akiiben dalol a jövő.*

*Szeretem azt, aki akar,
Aki remény, aki ígérlet.
Az enyém a vér és a tűz:
A fakadó fiatal élet.*

*Az ébredő napot imádom,
Megyek a virradat elé.
Az én lelkem a tüzek lelke,
Az én dalom a hajnalé.*

Kolinger Margit

KÖNYVTÁR EPOCHA A KILENCEDIK OSZTÁLYBAN

A Dióhéj hasábjain már szó volt a könyvtár epocháról, de idén még az is megfűszerezte ezt a feladatot, hogy a gyűjtőmunkához egy kreatív dolgot, művészeti alkotást kellett készíteni. Így folytatódott a nyolcadikos éves munkában megismert hagyomány, és előfutára lesz ez a portfolió munkáknak, majd felkészít a 12. osztályos Waldorf érettségire.

A művészeti sávban két külön csoportban dolgoztunk. Sokat segítettek az előző évek tapasztalatai, Szabóné Mirus Katrin és Dvorszky Anikó jóvoltából. Anikónak pedig külön szerep is jutott: a kreatív, művészeti munkák készítését vezette. Hálás köszönet érte mindkettőjüknek!

Katrin kiemelte az epocha fontosságát abban, hogy a legmesszebbmenőig figyelembe veszi a 9. osztályosok életkori sajátosságait. Azt, hogy „a szélsőségek” világában élnek, ami a rajzórakon is szó szerint megjelenik, amikor a fekete-fehér polaritásában dolgoznak. Jó-rossz, szép – csúnya, vidám – szomorú, stb. váltakozá-

sa kíséri életüket. Itt most eldönthették, hogy mi az, ami fontos, és mi az, ami főleg a számukra egy előttük álló, szinte átláthatatlan ismerethalmazból, könyvekből, cikkekből, vagy akár a számítógépes információkból. Megtanulhattak tehát valamilyen szempont szerint válogatni, rendszerezni. Ez óriási hatással van tanulási tevékenységükre is. Sőt, tovább is szerepe lesz a továbbtanulásban és több munkahelyen tudják majd alkalmazni az itt született új képességüket. De nem kívánok ennyire előre szaladni.

Feladatuk anyaggyűjtés volt egy szabadon választott témában. Ehhez használhatták a könyvtárat, minden lehetőségével együtt (könyvek, folyóiratok...), és a számítógépet. A munka terjedelme maximum 30 oldal lehetett. Az elején néhány mondatban egyfajta célkitűzést kellett megfogalmazniuk, majd ugyanígy a végén egy kis értékelést. Végül a saját csoportjukban, néhány percben be kellett számolniuk a munka folyamatáról. Tehát nem a tartalomról, hanem a hogyanról esett szó. A fel-

adat kereső-kutató részére kb. két hét állt a rendelkezésükre. Közben volt egy konzultációs lehetőség. Ez idő alatt tapasztalatokat szerezhettek arról, hogyan kell bánni az idővel, különböző határidőkkel, időszakokkal. Önállóan is, hiszen sok önállóságot kaptak. ▽

A témák között szerepelt:

- Szülő – gyerek kapcsolat
- Gyermeksorsok a világban
- Álom
- Az emberi agy
- Kutyakiképzés, -nevelés
- Agatha Christie
- Közlekedés
- Repülés
- Frida Kahlo élete
- Háztartás
- Cukrászat, stb.

A „Háztartás” témánál a kreatív munka egy háromfogásos ételsor volt, amit a „Cukrászat” téma gazdája tetéztet egy finom tortával. Született ezen kívül festmény, plakát, rajz, de agyagból az emberi agy és a Kazah zászló képe, kollázs, gyermekjáték, álomfogó, novella, és repülőmakett. A legmunkásabb egy hajítógép-makett, egy légcsvavar modell és egy gördeszkapálya volt. Látványos lett a „Divat” és a „Smink” téma gazdájának összefogása, ők fotókat készítették saját modelljeikről.

A könyvtár epocha során két foglalkozáson vettünk részt a Gödöllői Városi Könyvtárban Fóthy Zsuzsa vezetésével, amiért szintén **hálásak vagyunk neki.** Az első alkalom a gyerekek könyvtárban való gyors eligazodását segítette.

Másodszor az osztály összehasonlíthatta a könyvekből szerzett információkat a számítógépes lehetőségekkel. Versenyeztethették a két dolgot. Pl. lehet, hogy az utóbbi gyorsabb, de időnként pontatlan és kevésbé tartalmas informá-

**Begala Dániel (7. osztály)
fatál; hársfa**

ciókat hordoz. Persze, ha sürgős a dolog, akkor első az internet.

Zsuzsa a jövőben még két órát szeretne tartani számukra a könyvtárban. Célja, hogy megismerjék a lehetőségek teljes körét, a folyóiratok, filmek, stb. világát.

Fontos üzenet pedig számunkra, hogy a könyvtári epochán vagy a portfóliós munkákban megjelölhetjük a nyomtatott irodalom és az internet felhasználásának megfelelő arányát. Később ez vár a gyermekekre a felsőoktatásban is.

Jó, ha el tudnak mélyülni a könyvtár berkeiben, megismerik azt a fajta kutatómunkát, ami sok értékes kincset rejteget a számukra.

Jó kincskeresést és viszontlátásra a könyvtárban!

Harangi Anna

8. osztály

**OTT VOLTAM
XVI. LAJOS ELÍTÉLÉSEKOR**

Fogalmazás, történelem epocha

Hihetetlen, hogy mennyi ember összegyűlt XVI. Lajos ítéletének meghozatalakor. Tolongtak a népek, az arcokon feszült izgalmat, boldogságot, gyűlöletet vagy – bár jóval kisebb részben – aggodást véltem felfedezni. A tömeg izgalma rám is átragadt, örültem, hogy elfogták az embert, aki miatt a harmadik rend annyit szenvedett. Egy kisebb csoportosulás mellett haladtam el. A férfiak és nők arcán elszántság ragyogott, s hangosan kántálták: „Halálbüntetést! Halálbüntetést!” Nem értettem velük egyet. Nem, nem sajnáltam meg a királyt, mert látszott rajta, hogy nem bánta meg, amit tett, s ha lehetősége lenne rá, újra megtenné. Mégsem éreztem helyénvalónak a halálbüntetést. XVI. Lajos súlyos hibákat követett el, de az élethez való joga ugyanúgy megvan, mint nekem vagy bárki másnak. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy ereszdük útjára, bocsájtsunk meg neki! Mert végül is könnyű kilépni a halál kapuján az események sodrásából, így könnyű elmenekülni a következmények elől. Nem, azt gondolom, XVI. Lajosnak élnie kell, és át kell éreznie, hogy mit tett a saját népével. Meg kell ismernie azt a nyomort és szegénységet, amit az elnyomottak tapasztaltak. Újra kellene szerveznie az országot, kiegyenlíteni az adósságokat, és viselni mindannak a következményét, amit élete során tett. Mert valakinek keserves munkával vissza kell alakítania az országot a forradalom utáni kavardásból egy új rendszerbe, és méltó büntetés lenne XVI. Lajosnak ez a feladat. Ezzel, ha begyógyítani nem is tudja a régi sérelmeket, valamennyit jóvá tehetne.

Benderné Jelinek Eszter

A GÖDÖLLŐI WALDORF ZENEHÁZ

Programunk

Visszatekintés a 2010/2011-es tanévre

Zenét tanulni nem csak a tehetségeseknek fontos. A zenélés **személyiségfejlesztő szerepe, nagyfokú hozzájárulása a teljessé váláshoz, régóta ismert.** A Waldorf-pedagógián alapuló hangszeres tanítás lényege a gyermekek személyiségének, életkori sajátosságainak és egyéni képességeinek figyelembe vétele. Módszerünk **élményszerűségével próbál életre szóló kapcsolatot kialakítani a tanuló és a hangszere között.**

Iskolánk falai közt, a Zeneház keretein belül hét éve indult hangszeres tanulás. Akkor mintegy húsz gyermekkel indult a tanítás, két-három különféle hangszerral. **Az évek során egyre bővültünk,** így a tavalyi tanévre már 73 gyermek jelentkezett Zeneházunkba az 1-13. osztályokból.

Programunkban a hangszer-tanulás **nem tehetségfüggő, mindenkihez szól.** Szeretnénk mindenkinek **lehetőséget teremteni a választott hangszer tanulásához,** a gyermekek kezébe adni az általuk választott hangszert. 2007-ben **először felnőttek is beiratkoztak hozzánk (szülők és tanárok)** és jelenleg is 10-en élnek ezzel a **lehetőséggel.** Fő célunk, **hogy a hangszer-tanulás és a szívesen végzett gyakorlás örömmel történjen.**

Hangszeres szakórák: Idén fuvola, furulya, népi furulya, népi brácsa, hegedű, klasszikus gitár, cselló, zongora, basszusgitár, **nagybőgő, ütőhangszerek és népi ének** órák közül választhattak a **gyerekek és felnőttek.** Az egyéni hangszeres órák ideje 30 vagy 45 perc volt, igény szerint, heti egy vagy több alkalommal.

Hangszeres csoportos órák: Ezekkel az órákkal próbáltuk a szükséges szolfézs-zeneelméleti ismeretek átadását a gyerekek, diákok számára vonzóvá tenni. **Ezen felismerésből kiindulva, új-fajta megközelítést gondoltunk ki az előző tanévben.**

Szempontjaink a következők voltak:

1. Minden gyermek, aki valamely hangszeren szeretne tanulni, olyan órákra vágyik, melyeken választott hangszereát használhatja.

2. Az órákon darabokat szeretne tanulni részben a maga öröme, részben azért, mert azt eljátszhatja mások öröme.

3. Ebben a korban, és sok esetben később is, fontosabbnak látszik a szükséges elméleti tudás szoros összekötése a zenei gyakorlattal, azaz a zenéléssel.

4. Kicsik és nagyobbak

szeretünk zenekarokban együtt zenélni másokkal.

Ezen megfontolásokból kiindulva a 2009/10-es tanévtől különböző tematikájú zenekari (egyben zeneelméleti) kurzusokat **hirdettünk, melyek kötelezően** választhatók a növendékek számára.

Íme az „étlap” ebben a tanévben:

1. Tánczenei kurzus: samba, rumba, cha-cha, bossa-nova, **tangó, keringő stb** – zongora, bőgő, basszusgitár, fúvósok, ütősök, énekesek jelentkezésével indult; Semerath Oszkár vezetésével

2. Reneszánsz zenekar - furulya, hegedű, cselló, gitár és ütős hangszereken játszóknak számára ajánlott Nagy Eszter vezetésével

3. Ír és magyar népzene - furulya, fuvola, hegedű, cselló, bőgő, gitár, zongora, basszusgitár és ütős hangszerek Fodor Miklós vezetésével

Előző évben indult Blues-jazz-funky-rock improvizációs műhely is és Dzsungel könyve kurzus is.

Akkor tudjuk újra indítani az egyes csoportokat, ha legalább 5 növendék jelentkezik. Ha valahová túljelentkeznek a növendékek, **osztódhat a csoport kezdő**, haladó alapon. Félévkor lehet váltani. Egy növendék, ha bírja energiával 2 csoportba is jelentkezhet. Továbbá – **és ez jelentős újdonság!** – ezek a kurzusok nyitottak olyan növendékek számára is, akik más zeneiskolába járnak. Egy zenekari óra 45 perces (hang-

szer+zeneelmélet).

Ezeket az órákat főként 5-dik osztálytól ajánljuk, alsó tagozatosoknak továbbra is a játékosabb hangulatú, ámde szintén kötelező Zenekuckó órákat tartogatjuk Jelinek Eszter vezetésével.

A „Zenekuckó” órákon **biztosítjuk** a zene elméleti ismereteinek elsajátítását játékos, közvetlen módon, életkori sajátosságoknak **megfelelő módszerrel** az 1-4. osztály számára.

Az első két évben, a hangszertanulás elkezdése előtt, ez az óra

Hegedüs Hanga (11. osztály)
Szabad formák; agyag

lényegében egy zenei előkészítő óra. Feladata az alapvető zenei érzékek kialakítása, az együttzenélés feltételeinek megteremtése sok játékkal, ritmus- és ütőhangszerek használatával, furulyázással, mindezt a nekik legmegfelelőbb módon, „kvinthangulatba” ágyazva.

A Zenekuckó óra a 3. osztálytól **kezdődően párhuzamosan** halad a hangszeres órákkal, segíti azt, elmélyítve az ének és hang-

szeres órákon megismerteket, játékosan, elmélet és gyakorlat helyes arányát megtalálva. A Zene-kuckóban végzett munkát évente két hangversenyen mutatják be a csoportok.

Egyéb művészeti órák

Ebben az évben először lehetett jelentkezni más művészeti órákra is. Helyet kapott az euritmia, a

Hegedüs Hanga (11. osztály)
Szabad formák; agyag

dráma és a néptánc is (45 ill. 60 perces időtartammal). Igény szerint bővítjük ezeket a lehetőségeket, ezért várjuk az ötleteket!

Tanáraink, munkatársaink

Fodor Miklós – fife, fuvola, népi

Dióhéj

furulya, népi brácsa, ír-magyar zenekar

Horváth Györgyi – euritmia csoport

Jelinek Eszter – zenekuckó (2-4. oszt.), néptánc, népi ének, zeneház vezető

Márkli Dániel – dráma csoportok (5-6., 7-10. oszt.)

Kánya Andrea – hegedű

Magyar Gábor – klasszikus gitár

Nagy Eszter – cselló, reneszánsz csoport

Dr. Semerath Oszkár – zongora, tánczenekar

Ágoston Kata – adminisztrátor

Taranyenkó Natália - könyvelő

Nagy Tibor – kuratóriumi tag

Buzás Sándor – kuratóriumi tag

Vizy Miklós – kuratóriumi tag

Koncertek

Az elmúlt években különféle koncerteket tartottunk. Ilyen pl.: a téli „Kakaó-koncert”, tavaszi „Házimuzsika”, Középtagozatos Bemutatóköz Est. Szerepeltünk már a **Gödöllői Kastély disztermében is**. Félévente tanítványainkkal önálló koncerteket tartunk az iskolában (az év januárjában és májusában). Minden évben megrendezünk egy közös, tanári estet, ahol hangszeres tanáraink, euritmista, drámás és néptáncos kollégáink mutatkozhatnak be. Ebben a tanévben a Téli Bazárt színesítettük **előadásunkkal**.

A Zeneház meghívott vendégei évente változnak: vonósnégyes, rézfúvós kvintett, fúvósötös bemutatkozását láthattuk már.

Az alsó tagozatosoknak egy hangszerbemutatóval készülnek a zeneház tanárai minden év tavaszán, ahol közelebből is megismerkedhetnek a hangszerekkel (amit a koncert végén ki is próbálhatnak) és a tanárokkal.

Évzáró, bizonyítványosztás

A tanévet egy rövid koncerttel egybekötött bizonyítványosztással zárjuk. A 2010-es évzáró volt az első alkalom, hogy saját különálló bizonyítványt kaptak növendékeink. Addig a Waldorf iskolai bizonyítványban volt betétlap a zeneházas év végi összegzés a gyermek munkájáról.

Gazdasági tények

Zeneházunk igyekszik értékei megőrzése mellett idővel egyre nagyobb mértékben államilag támogatottá válni, jelenleg azonban működése jobbra csak piaci alapon megoldott. Köszönjük a Wal-

dorf Pedagógiai Egyesület eddigi támogatását, ami lehetővé tette, hogy árainkkal valamennyivel a piaci árak alatt tudtunk maradni. Jól látjuk, hogy ez nagyon nehéz. **Egyelőre tanárainknak nem tudunk állandó munkahelyet biztosítani.** A tavalyi évben 400 ezer forintos deficittel zártunk. E hiány abból adódott, hogy az egyéni hangszeres órák olcsóbbak annál, mint amennyibe (adóval, tb-vel, egyéb költségekkel súlyosbítva) kerülnek. A Zeneház szakmai és pénzügyi rendszerét annak idején arra alapoztuk, hogy a csoportos (Zenekuckó) órák egyenlítsék ki ezt a hiányt. Szükségünk van tehát támogatásra, támogatókra és ötletekre, hogy esetleg pályázati úton javítsunk a Zeneház költségvetésén és bővítsük hangszerparkunkat.

Szívesen fogadunk mindenféle segítséget! Reméljük a következő években is számíthatunk támogatásokra!

Zeneházi programok a tanév hátralévő részében

- május 1. és 2. hetében toborzó gyermekkoncertek és hangszerbemutatók a 2.-4. osztályosoknak, délelőtti program keretében (zártkörű!)
 - május 23.-tól június 4.-ig féléves tanszaki koncertek (Szeretettel várunk minden érdeklődőt!)
 - május 29. bazár: zeneházas csoportok bemutatója; zeneházas asztal: információk, kérdések, igények összegyűjtése a következő tanévre
 - június 10. du. 17:00: zeneházi bizonyítványosztás és évzáró
- Beiratkozás szeptemberben. További részletek: Jelinek Eszternél, ill. kihelyezett plakátokon.

BESZÉLGETÉSEK "FÉSZEKHAGYÓKKAL"

Interjú

FÁBIÁN MÁRTONNAL

iskolánk 2004-ben végzett diákjával

Készítette: Türkössy Szilárd

Kedves Marci! Arról beszélget-nénk, hogy az érettségi után mi történt veled, merre vezetett a te életutad, miket tapasztaltál, és hogy hogyan tekintesz vissza a Waldorf iskolára. Első kérdés, hogy mikor érettségiztél pontosan?

2004-ben, mi voltunk az első végzős osztály.

Lehet ez publikus, hogy milyenek lettek az érettségi eredményeid?

Persze, hogy publikus. Mindenből jeles lettem, kivéve a matematikát, amiből hármast kaptam. Örültem a hármasomnak is, mert nem vettem túl komolyan a matematikát, amit utólag már bánok is, mert azóta is ez kísért. Főiskolai tanulmányaim során is mindig a matekkal van problémám ezért innen üzenem Hanczár Gergelynek, hogy neki volt igaza.

Hová vezetett az utad az érettségi után?

Az érettségi után én a Szent István Egyetemre kerültem munkavállalási tanácsadó szakra, ami most már andragógia néven fut, azt hiszem. Ez egy félig-meddig **vészmegoldás volt, mert előtte sokáig a Színművészetire készültem;** ez a 2004-es év volt az utolsó, hogy még volt sorkatonaság és **nagyon valószínű volt, hogy 18-19 évesen nem vesznek fel a Színművészetire,** legyen akármilyen is. Kellott tehát mellé valami, hogy ne vigyenek el katonának. Ezért választottam az említett szakot itt **Gödöllőn, és végül ide is kerültem.** A második félévet azonban már nem fejeztem be, mert nagyon nem tetszett, ami ott volt. Eléggé mondvacsinált dolog volt ez az egész. Például voltunk szakmai gyakorlaton a Budapesti Munkavállalási Központban, és amikor megkérdeztem egy ott dolgozót, hogy mégis mennyi embernek tudnak segíteni munkát találni, akkor azt mondta, hogy talán 1-2 %-nak. Akkor gondoltam,

hogy ezért három évet tanulni nem sok értelme van. Úgyhogy egy hirtelen jött elhatározással Angliába próbáltam kijutni. Néhány hónap próbálkozás után egy Camphill otthonba kerültem, és ott voltam hét hónapig, ahol **fogyatékkal élő fiatal felnőttekkel** foglalkoztam többedmagammal. **Óry Péter is csatlakozott hozzám** egy-két hónap után. Voltak ott **többen magyarok. Jó időszak volt, sokat tanultam az idő alatt.** Miután hazajöttem, a családi vállalkozásunkban dolgoztam egy ideig, talán majdnem egy teljes évet, **értékesítőként egy mintateremben.** Azután megint **„rámjött a mehetnék”,** és Észak-Írországban próbálkoztam, de csak néhány hétig bírtam, mert nagyon nem találtam a helyem, nem éreztem magam biztonságban, mert az még mindig egy problémás vidék.

Ott mit csináltál?

Egy gyorséteremben találtam munkát szakácsként, de nem is ezzel volt a gond, hanem azzal, hogy úgy mentem ki, hogy semmit **nem tudtam az ottani helyzetről.** Szembesülnöm kellett azzal, hogy ott a mai napig komoly ellentétek vannak angolok és észak-írek között, illetve észak-írek és külföldiek között, úgyhogy nem volt túl jó. **Első nap, amikor megérkeztem,** egy indiai orvostól béreltünk lakást egy barátommal, akit a Camphillben ismertem meg. Amikor az orvos átadta a kulcsokat, mondta, hogy sötétedés után már

ne nagyon menjünk ki, mert a környék nem a legbiztonságosabb. Általában éjjelig dolgoztam a város egy másik pontján, és hát gyalogosan kellett hazamenni ezen a nem túl biztonságos környéken, úgyhogy úgy döntöttem néhány hét után, hogy inkább hazajövök, mert ha nem érzem jól magam, akkor nem ér annyit a pénz. Aztán amikor hazajöttem, felvettek a Budapesti Gazdasági Főiskola, külkereskedelmi karára. Kereskedelmet és marketinget tanultam és emellett elkezdtem heti három napot a Philips-nek **dolgozni értékesítőként.** Két és fél évet voltam ezen a szakon, aztán egy kusza adminisztrációs ügy végén visszasoroltak költségtérítésre, és az volt az egyetlen lehetőség, **hogy kirúgatom magam,** mert nagyon sokat kellett volna fizetni. Iskola híján arra az elhatározásra jutottam, hogy újra Angliában próbálok szerencsét. **Mielőtt azonban kimentem volna,** tavasszal felvételiztem a Szent István Egyetemre, ugyanerre a **szakra. Így még mielőtt kimentem volna,** tudtam, hogy van iskolám. Hét hónapot töltöttem kint, egy kalandparkban voltam mindenestül. **Vizicsüszda üzemeltetésétől a hamburger sütéséig mindennel foglalkoztam.** A párommal együtt voltunk ott, illetve még sok magyar is volt rajtunk kívül. Ez egy **merőben más dolog volt, mint a Camphill.** Ennek inkább az anyagi vonzata volt meg, míg a Camphillben az volt a lényeg, hogy megismerjem a világot magam

körül, az embereket, meg magamat. Szerencsére az angol nyelvvel már nincsen gondom. Hát jelenleg itt állok. Arról a munkahelyről el kellett jönni, mert szezonális jellegű volt, így most itthon vagyok és besegítek a családi vállalkozásba, marketing ügyeket intézek, azt hiszem ez számomra a jövő.

Itt a gödöllői egyetemen mi a terved a Kereskedelem és marketing szakkal?

Jelenleg passzív féléven vagyok, van még hátra másfél évem ebből a szakból, és ezt itt fogom befejezni, levelezőn a Szent István Egyetemen.

Akkor ezt már munka mellett szeretnéd befejezni?

Munka mellett, igen. Szeptemberig visszamegyek Angliába, aztán folytatom a főiskolát levelező tagozaton. Nappali képzésre már nem szeretnék menni.

A Színművészetiről teljesen letétel?

Igen, ez elmúlt. Már amikor felvételiztem, akkor úgy voltam vele, hogy ez egy utolsó lehetőség. Ha a sorsom úgy akarja, hogy színész legyek, akkor fel fognak venni, ha nem, akkor pedig továbblépek. A társulatnál, ahol voltam két évig, beleláttam, hogy mi van a felszín alatt. Hogy mi az, amit az ember laikusként gondol a színművészetéről,

és hogyan működik ez valójában. A két dolog merőben különböző, úgyhogy már nem volt akkora a szerelem.

Mik a hosszú távú terveid?

Manapság nem olyan könnyű hosszú távú terveket szöni. Szeretnék marketinggel foglalkozni és szeretném befejezni az iskolát. A későbbiekben családot is szeretnék, de nem nagyon merek hosszú távra tervezni.

Miért?

Mert eddig is mindig úgy alakult az életem, hogy hosszú távú dolgok nem voltak soha, de ezt nem is bánom, mert ez így izgalmas volt, hogy tudtam váltani. Ha jött egy lehetőség, akkor azt próbáltam megragadni. Tudod úgy, mint mikor az ember próbál nyitott lenni a világ dolgaira és nem őt, tíz, vagy akárhány éves terveket szövögetni, és foggal-körömmel ragaszkodni hozzájuk. Abból, szerintem túl sok jó nem sült ki. Én afféle útkeresésben voltam az elmúlt években és még egy kicsit abban vagyok most is. Próbáltam kiaknázni az elem táruló lehetőségeket.

Kallódsz?

Néha azt érzem igen, hogy sodródok, de én szeretem hinni, hogy mindenben van egyfajta sorsszerűség. Nem mindegy, hogy a pohár félig üres vagy félig teli. Az

amerikai például nem azt mondja, hogy munkanélküli vagyok, hanem azt, hogy két állás között vagyok. Én is inkább úgy szeretek gondolni rá, hogy keresem az utamat, és hogy engem tulajdonképpen vezet a sorsom. Ha így gondolok rá, akkor mindjárt más, akkor a fekete-fehér színes is lehet. Akkor nem is érzem azt, hogy kallódom. Régi tézisem, hogy nehéz helyzetben van az én generációm, mert be vagyunk egy kicsit szorulva, vagy inkább egy szakadékban vagyunk, mert **az előttünk lévő generáció, akire felnéznénk, és akitől a példát lesnénk el, az egy más világban nőtt fel.** Mindazonáltal ha egy kicsit magam mögé tekintek -

Márton Előd (11. osztály)
Emlékműterv; pasztell

nem kell messzire menni, például az öcsém generációja, akik most kilencedikesek - **ők is teljesen** mások, mint amilyen én vagyok. Szerintem nehéz a korombelieknek megtalálni a helyüket, és akkor még nem is beszéltünk arról, hogy milyen nehéz ez a világ, ami-ben most mi élünk. Szóval tömören megfogalmazva, nem szeretek úgy gondolni rá, hogy kallódom, hanem azt szeretem gondolni, hogy keresem az utam.

Nem érzed-e úgy, hogy a Waldorf élet visszatartott a világ megismerésétől? Nem érzed-e úgy, hogy a Waldorf iskolán kívül csalódások érnek, mert az élet olyan, hogy esetleg csalódásokat okoz?

Pont fordítva gondolom: én a Waldorf iskolának és ennek a szellemiségnek köszönhetően látok bele ilyen formán a dolgokba. Az, hogy bizonyos szempontból csalódások érnek, az pozitívként fogható fel.

Úgy érzem, hogy meg tudom látni az értékeket, valahogy jobban meg tudom fogni a dolgok valódi értékét. Ez biztos, hogy valahonnan innen jön.

Emlékszem, hogy kiskorom a s z k é n t

annyi mindent tudtam utálni, ami itt a Waldorf iskolában volt, és nem tudtam felfogni, hogy miért kell ezt csinálnunk. Gondolhatok itt az euritmiára, vagy a kézművességre, vagy egyéb művészeti tevékenységre. Most már utólag **abszolút látom a jelentőségét és** tudom, hogy ez az út vezet aztán ahhoz, hogy az ember teljesebb legyen. Válaszolva a kérdésedre, ezek a dolgok juttattak el odáig, hogy fel tudjam ismerni, ha valami nem azt az igazi értéket képviseli

seli, amire nekem szükségem van. **A jövőben is érhet még csalódás,** de ez már csak így van mindenki-vel, mindegy, hogy milyen képzés-**ből érkezett is.**

Ezek szerint nem is kötsz kompromisszumot? Arra gondolok, hogy már az is egy nagy lépés, ha az ember felismeri, hogy milyen értékek húzódnak meg valamiben, vagy mi az, ami nem neki való és bár ezt sokan látják, mégsem mernek elszakadni ettől, vagy kompromisszumot kötnek anyagi, egzisztenciális vagy egyéb kérdések miatt.

Soha nem éreztem, hogy struccpolitikát folytatva, benne kellene maradnom valamiben akár pénz vagy bármi más miatt. Még mindig fiatal vagyok, nincs családom, vagy hitelem svájci frankban, ami gúzsba kötne, és most még azokat az éveimet élem, amikor keresgélhetek, és nem kell rajtam kívül álló dolgok miatt aggódnom.

Ha azt mondom neked, hogy Waldorf iskolai évek, akkor milyen gondolatok, képek merülnek fel benned?

A Waldorf iskolai élettal kapcsolatosan mindig elsőként jutnak eszembe a színdarabok, és hogy milyen jó közösség volt itt. Ezt most nem azért mondom, hogy nagy szavakat használjak. Az én legtöbb barátom nem Waldorfos. **Az ő elmondásaikból, illetve ahogy én látom őket és magamat, na-**

gyon sok különbség van abban, ahogy nézünk a dolgokra, abban, ahogy vélekedünk dolgokról. Biztos vagyok benne, hogy ezeket a különbségeket elég nagy százalékban ez hordozza magában, hogy **én Waldorf iskolás voltam, és ők pedig nem.** Úgy hogy én nagyon szívesen gondolok vissza ezekre a Waldorf iskolás évekre. Meg is fogadtam, hogy ha nekem családom lesz, akkor az én gyerekeim biztos, hogy Waldorf iskolába fognak járni. Visszagondolva sokszor **bánom, hogy lázadtam különböző** dolgok ellen, vagy éppen nem vettem komolyan dolgokat az iskolában, de ez biztosan a kamaszlét velejárója, hogy az ember csak utólag tudja felismerni, milyen dolgokat szalasztott el. Gondolok itt például a nyelvtanulásra, vagy **a művészeti foglalkozásokra, amelyekkel sokkal előrébb lehetett volna jutni.**

Érzel-e olyasmit, hogy a Waldorf iskola bizonyos dolgokra nem készítet fel, bizonyos dolgokban nem adta meg azt a további életutadhoz, amit kellett volna, amit neked utólag kellett megszerezni? Érzed-e, hogy hiányosságokkal engedett el téged ez az iskola?

A váltáskor, amikor kikerültem az **iskolából és bekerültem a főiskola**-ra, hihetetlenül megugrottak az elvárások, és talán egy kicsit felkészületlenül ért engem. Magunk között szólva elég jól el lehetett lébecolni itt az iskolában. Ha nem **igazán akartam megerőltetni ma-**

Rétsággy Anna (8. osztály)
Kossuth portré; grafit

gam, akkor ez így is működött. Talán egy kicsit keményebben kellett volna „elkapni a grabancomat”. Amit tulajdonképpen tudtam abból merítettem az érettségim is, tehát amit órán megtanultam, amire odafigyeltem. Ami érdekelt, abból mentem előre, de aztán amikor az ember bekerül a főiskolára, akkor ezt már nem tudja csinálni. Akkor már nem elég az a képesség, hogy érdeklődés alapján akkora tudásanyag ragadjon meg, ami elégnek bizonyul. Ez biztos, hogy hiányosságom volt, ez a tanulási képesség,

az, amit magolásnak is szoktunk mondani. Az, hogy valaki leüljön és megtanulja, tudja a dolgokat még akkor is, ha nem érdeklődik különösebben a téma.

Ha össze kellene hasonlítani azt a tudásanyagot, amit a Waldorf iskolában tanultál meg, ill. amit az ezt követő iskoláidban sajátítottál el, akkor hogy látod, mennyi maradt meg mindkettőből? Ha ezt így meg tudod egyáltalán saccolni.

Hát az biztos, hogy amit az ember a vizsgaidőszakokban elkövet, hogy leül és „beveri” az anyagot, abból nem sok marad meg. Biztos, hogy hosszútávon sokkal több tudásanyag marad meg az emberben, ha érdeklődéssel tanul, és figyelemmel van a dolgok iránt. Ilyen formán mondhatom azt, hogy sokkal jobbak voltak a Waldorfos évek. Másrészt, a vizsgákon nem ezzel megy át az ember. „Fület-farkat behúzva” csinálni kell, meg kell tanulni. Hosszú távon biztos, hogy sokkal több információ ragad meg a Waldorfos évekből, viszont ezekből nem élek meg a főiskolás évek alatt.

Azt mondtad legutóbb, amikor összefutottunk, hogy ez az interjú jó alkalom, hogy a Waldorf iskolával kapcsolatos gondolataid megoszsd, mert az érettségi után már egészen másként látod azt, ami itt történt veled. Talán már érintetünk is néhány gondolatot ezzel kapcsolatban, de nem tudom,

hogy akkor mire gondoltál. Ezzel kapcsolatban vannak-e még olyan megjegyzéseid, amit szívesen elmondanál?

Ha annyi forintom lenne, mint ahányszor az elmúlt években hallottam olyasfajta mondatokat, mint: „Jaj, te mit magyarázol, neked öt év kellett, hogy leérett-

ségizzél!”, stb., akkor most tehető ember lennék. A Waldorf iskolai évek alatt néha én is úgy éreztem, hogy miért kell öt év a h h o z , hogy leérett-ségizsek. Rengetegszer elhangzott régen – nem tudom,

most hogy megy -, hogy ez kiegészítő iskola, stb. Most viszont már inkább azt érzem, hogy sokkal többet kaptam itt, mint amit egy általános iskolában vagy egy gimnáziumban kap az ember. Lehet, hogy aki odajár, az négy év után már érettségizik, de hogy fele ennyit sem kap, tapasztal, tanul és ismer meg, mint egy Waldorf iskola, az teljesen biztos. Nem sok általános vagy egyházi iskolába járó ismerősöm tudná elmondani, hogy például szobrászkodott,

agyaggal dolgozott vagy drámát tanult, vagy egyáltalán egy ilyen közösségnek a része lehetett, ahol nem az a lényeg, hogy van a tanár, akitől rettegünk, és csak azért teszünk meg dolgokat, mert félünk tőle, hanem van egy tényleg együtt lélegző közösség. Így utólag semmivel nem cserélném ezt el, hogy ennek részese lehettem.

Fakanál
Martin Bence, Berényi Noémi, Kasza Ábel
(6. osztály)

Hogyan emlékszel vissza a tanáraidra?

Szívesen gondolok vissza mindenkire, senkivel kapcsolatban nincs negatív érzésem. Sohasem voltak olyan élményeim,

mint amiket elmesélnék a barátaim, hogy hogyan viseltettek a tanáraikkal szemben, illetve, hogy a tanárok hogyan viszonyultak hozzájuk. Én ilyet sohasem tapasztaltam, és ezért nagyon hálás vagyok. A főiskolán már értek ilyen hatások, de ha gyerekként élek meg ilyen traumákat, akkor az biztosan másként hatott volna rám. Összefoglalva, mindenkire nagyon szívesen emlékszem, és gyakran leasett a tantusz, hogy ennek és ennek mennyire igazá

volt, pedig akkor hogy lázadtam ellene.

Kellett-e konfrontálódnod előítéletekkel a Waldorf iskola után? Értetek-e „atrocitások” amiatt, hogy Waldorf iskolás voltál?

Még itt a Szent István Egyetemen történt egyszer, hogy az egész évfolyamnak be kellett mutatkozni a közgazdaságtant tanító tanárnak, és ott el kellett mondani, hogy ki milyen iskolából jött. Amikor bemutatkoztam, bólogatott és megkérdezte: „**Minek ment maga Waldorf iskolába?**” Volt még egy lány az évfolyamon, aki pedig a Pesthidegkúti Waldorf Iskolába járt. **Hát, volt egy kis „szembeszélünk”** ennél a tanárnál. Beleszámított a jegybe, hogy az ember melyik iskolából jött. De ez nem igazán **tudott engem „meghatni” soha.** Büszkén vállaltam mindig, hogy Waldorf iskolás voltam és szívesen vitatkoztam azokkal, akik rossz lépésnek gondolták, hogy a szüleim Waldorf iskolába küldtek. Szerettem Waldorf iskolásnak lenni, de most még jobban szeretem, hogy Waldorf iskolás voltam.

Milyen a küzdési képességed? Mennyire tudsz küzdeni? Könnyen feladsz dolgokat? Elkerülsz konfliktusokat inkább?

Személyiségemből adódóan én hajlamos vagyok lelkesedni dolgokért, és arra is hajlamos vagyok, hogy ez a lelkesedés gyorsan lelohadjon utána, de ennek semmi

köze nincs az oktatásomhoz, mert én egy ilyen beállítottságú ember vagyok. Küzdeni amúgy azt hiszem, hogy tudok, és különösen az igazságtalanság ellen, mert ez olyasmi, amit nem szeretek. Szokták is viccesen otthon mondani, **hogy belőlem nagyon jó politikus** lenne, mert, általában törekedni szoktam az egyensúlyra, mind magamban, mind a környezetem formálásában.

A volt osztálytársaiddal tartod a kapcsolatot?

Az az igazság, hogy nem nagyon. Eléggé szétszéledtünk. Ahogy hallok, ez más osztályoknál **nincs így.** Például **Öry Péterék** eléggé együtt vannak, legalábbis egy mag. Nálunk ez nem így van, vagy én nem vagyok benne a magban. Furcsán alakult, mert itt az iskolában is voltak hullámzásaink, mint osztályközösség. Volt, hogy nagyon egyben voltunk és volt, hogy nem igazán. A végére ez úgy alakult, hogy nem igazán tartottunk össze. Volt ötéves érettségi találkozónk, és azt hiszem mindenki eljött, jól is éreztük magunkat, de ha nem lenne Planicska Eszter, vagy Hanny Zsófi, akik **időről-időre próbálják a találkozót** megszervezni, akkor szerintem nem lennének ilyen események. Van néhány ember, akikkel össze szoktunk futni, leginkább **gödöllőiekkel, de nem igazán maradt meg ez a kapcsolat.** Például hosszú éveig nagyon jó barátok voltunk Nagy Csabival, és talán

egyszer találkoztunk azóta az érettségi találkozón kívül.

Egyébként sok barátod van?

Mi számít soknak? Én úgy gondolom, hogy barátja viszonylag kevés van az embernek, haverja, ismerőse már több. Legalább is nálam ez így van. Elég sok mindentről könnyen beszélek, olyanokról is, amikről mások viszonylag nem, de egészen közel csak nagyon kevés embert engedek magamhoz. Igazán jó barátom nincs sok.

Az elmúlt években egyre több olyan szülővel találkozom, akik kétkedve jönnek ebbe az iskolába. Bizonyos tekintetben vonzódnak az iskolához, mert van lehetőség, hogy megismerkedjenek az itteni légkörrel, de a másik oldalon azt látom, hogy sokakban felmerül a kérdés, vajon ha ide iratják a gyerekeiket, akkor le fog-e tudni érettségizni, fel fogják-e venni egyetemre, elég edzett lesz-e az élethez? Te ezt hogyan látod? Mit tudsz mondani egy olyan szülőnek, aki aggódik? Milyen felkészítést kap itt az életre a gyermek?

Lehet, hogy egy kicsit durván fog hangzani, de aki azt szeretné, hogy berakja valahová a gyereket és utána adjanak neki egy kész valakit, aki egy csettintésre tud mindent, az ne a Waldorf iskolába írassa a gyereket, mert az biztos, hogy itt együtt kell létezni. Nem lehet teljes mértékben elengedni

annak a gyereknek a kezét, aki Waldorf iskolába jár. Ezt a saját példámon is látom, mert én sokszor „ellavíroztam”. Voltak olyan osztálytársaim, akikkel együtt kezdtem, de aztán kiderült, hogy nem igazán nekik való volt ez az iskola, mert ha keményebben fogták őket, akkor jobban tudtak fejlődni. Azt hiszem, hogyha odafigyelnek a szülők a gyerekükre és tényleg fogják a kezét, akkor sokkal többet kap ebben az iskolában, mint egy állami oktatási rendszerben. Bármikor, amikor vitatkoznom kellett azzal kapcsolatban, hogy Waldorf vagy nem Waldorf, akkor mindig eszembe jutott, hogy „na, te azért tanultál, hogy ne egyest kapjál”. Itt én több tanárnál is azért tanultam, mert felnéztem rá, mert valami hihetetlen módon hatott mindenkire a lelkesedése, a tárgyi tudása. Azon kívül, hogy érdekes emberek voltak, a tantárgyat is érdekessé tudták tenni. Mindig eszembe jut a matematika és Hanczár Gergely. A matematika nekem mindig ilyen Achilles-sarkam volt, de Hanczár Gergely olyan közösséget teremtett és olyan kisugárzása volt felénk, ami teljesen más dimenzióba helyezte nálam a matematikát. Vagy ha visszagondolok Fekete Csabára, ő tanította a biológiát nálunk. Életemben ilyen fantasztikus emberrel nem találkoztam. Mindenki itta a szavait, és soha nem azért tanultunk nála, hogy átmenjünk a csillagpróbán, vagy bármi sikerüljön, hanem szinte észrevétlenül megtanított min-

dent.

Szinte hallom a szavakat, hogy: „Ez mind szép és jó, de az élet támaszt követelményeket. Az érettségi, a diploma: az számít, és ha az ember ezt egyszer elszalasztja, akkor csak futhat utána.”

Nilván, de ha számszerűsítjük a dolgot, akkor láthatjuk, hogy abban az évben, amikor érettségiztünk, akkor mi produkáltuk a legjobb eredményeket Gödöllőn. Ami persze sehol sem jelent meg, hogy a Waldorf iskola hozta a legjobb érettségi eredményt. Nem ismerem a továbbtanulási statisztikákat, de azt gondolom, hogy aki továbbtanult, az mind megállta a helyét. Persze az én példám most nem jó, hiszen én sem tudok felmutatni egy diplomát, de ez nem azért van, mert Waldorf iskolás voltam.

A diplomáig vezető úton gyakran találkozok az ember olyan feladattal, hogy fel kell készülnön egy anyagból és mind írásban, mind pedig szóban prezentálnia kell azt. Ez a tapasztalataim szerint sokaknak komoly gondot okoz, főként a szóbeli része. Nekem ezek a feladatok mentek a leginkább és biztos vagyok benne, hogy ebben nagy szerepe van annak is, hogy rendszeresen kellett szereplnünk az

waldorfos évek alatt, illetve, hogy két alkalommal is komoly éves munkát kellett írunk és előadnunk. Ez azért szerintem nyomós érv lehet! Persze lehetne mondani, hogy a felelés pontosan erre szolgál. Az viszont amennyire én tudom inkább görcsöket helyez el a diákokban, nem pedig felszabadítja őket!

Szóval mit mondanék a szülőknek? Igen, azt hiszem, hogy az egy nehézsége a Waldorf iskolának – ha a marketingjét nézzük -, hogy itt olyan dolgokat kapsz, amit nem tudsz leírni papírra, vagy nem tudod számszerűsíteni, nem tudsz belőle statisztikát csinálni. Ez az iskola, ez az oktatás nem attól nagyszerű, hogy ötös átlaggal jön ki belőle mindenki. Itt teljesen más értékeket kap az ember. Teljesebb emberként jön ki belőle a diák. Hogyha valaki ide bejön és megérzi ennek az egésznek az atmoszféráját, akkor be is fog ide kerülni, de ha nem érez meg ebből semmit, akkor kevés az az eszköz, amivel meg lehet győzni. Ezt a dolgot érezni kell, és ha valaki nem elég bátor, hogy felvállalja, akkor nehéz meggyőzni erről.

Köszönjük szépen az interjút és minden jót kívánunk neked!

*Önmagunk megismerése a legnagyobb utazás,
a legfélelmesebb felfedezés,
a legtanulságosabb találkozás.*

Márai Sándor

HÍREK, PROGRAMOK

A biztonságos internetet tartja fontosnak az Európai Bizottság Safer Internet Plus programja. A Safer Internet Program célja az internet és az új online technológiák használatának – különösen a gyermekek számára való – biztonságosabbá tétele, és a jogellenes, valamint az internethasználó által nem igényelt tartalom elleni küzdelem hatékonyságának biztosítása. Az Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat tudosság-növelő központként a gyermekek, szülők és tanárok felvilágosítását, a program népszerűsítését szorgalmazza. Ennek keretében szakembereik, tréneraik ingyenes előadásokat, foglalkozásokat tartanak diákok, tanárok, szülők számára a biztonságos internet- és mobilhasználatról. Ilyen előadást tartottam jómagam már két alkalommal is iskolánkban, a 4. és a 6. osztályban. Minden alkalommal érdeklődés és köszönet kísérte a beszélgetést.

Mivel a mi gyerekeink is a XXI. században nőnek fel, elég sok szabadidővel rendelkeznek, és a technikai eszközök is a legtöbb családban adóttak ahhoz, hogy internetezzenek. Hogy mindez ne okozzon a gyerekek életében problémát, meg kell védenünk őket az interneten található káros és veszélyes tartalmaktól és fel kell hívnunk figyelmüket az internetes lehetőségekre, életkori sajátosságaiknak figyelembe vételével. Ha tanárként vagy szülőként érdekel ez a program, akkor szívesen tartok még előadást vagy állok rendelkezésre akár e-mailben, akár szóban is.

További információ: www.saferinternet.hu
Fülöp Hajnalka 5.-13. oszt. szülő, újságíró, SIP –tréner
30/836-30-33 hfulop@gmail.com

Adó 1% az Egyesületnek

Szeretnénk benneteket megkérni és arra buzdítani, hogy természetesen az idén is támogassátok – rokonaitokkal, barátaitokkal, ismerőseitekkel támogattassátok - az Egyesületet az adótok 1%-ának felajánlásával, hogy ezt az összeget a közös óvodánk, iskolánk és közös céljaink elérésére fordíthassuk.

Az Iskolaszék pályázati kiírása

Mint tudjátok, a szülői közösség által szervezett bazárokból lelki, szellemi hozamuk mellett anyagi haszon is származik. Az utóbbi hónapokban a bazárok mellé lépett ilyen szempontból a Waldorf-bál és a saját naptár kiadása is. Talán azt már nem mindenki tudja, hogy az így gyűjtögetett pénzeszköz felett a szülői közösséget képviselő Iskolaszék rendelkezik. Az elmúlt években adtunk ebből kertépítésre, a Diákönkormányzatnak, Open Space-re, a kaputelefon-rendszer kialakítására, csak a nagyobb tételeket említve. Régi terve azonban az Iskolaszéknek, hogy valamiféle pályázati rendszer kialakításával szerény lehetőségünkből a tanulók fejlődését közvetlenül támogassuk, azonban ennek kidolgozása összetett feladat, mellyel még nem birkóztunk meg. (Mivel pedagógiai területet érint, természetesen a Tanári Konferenciával összhangban szeretnénk cselekedni.) Egy szülői kérés nyomán megszületett az Iskolaszékben egy bevezető lépés ötlete. A 9., 11. és 12. osztályban gyerekeink gyakorlatot végeznek, melyre az ország (világ) különböző helyein keresnek lehetőséget, azonban előfordulhat, hogy a választásban az utazási költség egyes családok esetén gátló tényező lehet. Egy kis támogatással talán még a külföldi lehetőségek is elérhetőbbé válhatnak, melyek megvalósulása mind a nyelvtudás fejlődésére, mind a fiatalok látókörének szélesedésére kedvező hatással lehet. Az Iskolaszék azt határozta, hogy idén osztályonként, indokolt igény szerint 50-50 ezer Ft-ig terjedő összeggel kiegészíti az iskola által biztosított támogatást, hogy gyerekeink szabadabban tudjanak gyakorlati helyekben gondolkodni mindhárom osztályban. Mivel még nincs kidolgozva erre pályázati rendszerünk, ezért az osztálykísérőre bízunk, hogy belátása szerint a szülők bevonásával találja meg a felajánlott összeg szétosztásának legmegfelelőbb módját. Az iskolaszék kéri (és elvárja), hogy a támogatásban részesült tanulók, a szakmai gyakorlattal kapcsolatos egyéb kötelezettségeiken kívül, illetve azzal összhangban az iskola nemsokára megújuló honlapján egy rövid, közérthető, képekkel illusztrált beszámolóval ajándékozzák meg az iskola teljes közösségét. Ebben térjenek ki a kapott támogatás mértékére, és a gyakorlat teljes költségére is.

Ha a gyerekek tanulmányi tevékenységét segítő, inspiráló pályázati rendszer kialakításához javaslatokat, ötleteit lennének, feltétlenül jelezzétek ezt az osztályképviselőtöknek, hisz ez a munka még előttünk áll!

Rétsággy Zsolt
az Iskolaszék elnöke

2011. július 11-20. Bakonybél, Szömörke-völgy

Manapság sokan megelégszenek a számítógép és televízió nyújtotta virtuális élményekkel. És TE? Érezted már nagyon picinek Magad, amikor egy nyári este a fűben fekszel, és ezeryi csillag ragyog fölötted? Vagy óriásnak, amikor egy patakából vett vízcseppben apró élőlények sokaságát vizsgálod a mikroszkóp alatt? Ha kalandra, barátokra, felejthetetlen élményekre vágysz, köztünk a helyed!

TERMÉSZET - TÁRSASÁG - TAPASZTALÁS

A Magonc Alapítvány lelkes fiatalokból álló önkéntes csapata - immár negyedik alkalommal - ismét megrendezi nyári nomád gyermektáborát, a TERMÍK Táborát. Idén a Bakony szurdokvölgyei, hús forrásai, és persze a lelkes szervezők várják a természetet, játékokat, jó közösséget szerető 10-14 éves táborozókat, 2011. július 11-től 20-ig. A tábor egyik jellegzetessége a nomád stílus, ezért a nagyvárosi környezettől távol, egy erdei tisztáson alakítjuk ki a táborát. A szakavatott szervezőknek köszönhetően a különleges, egyedi hangulat mellett a gyermekek valóban gyakorlati ismereteket és élményeket szerezhhetnek az őket körülvevő világról.

Célunk egy olyan tábor megvalósítása, ahol a táborozó gyermekek megismerhetik a táborhely környékének élővilágát, a helyi népszokásokat és mesterségeket, megtanulják hosszú távon is fenntartható módon hasznosítani a természeti adottságokat és erőforrásokat, elsajátítják a tájékozódási ismereteket. Mindeközben pedig egy jól működő, összetartó, szociális közösséget alakítanak ki.

Mivel minden szervező önkéntesen, azaz díjazás nélkül végzi munkáját, a részvételi díj is nagyon kedvező: 26 000 Ft utazással, étkezéssel, programokkal együtt, 10 napra!

Ha érdekel a tábor napjainak menete és részletesebb leírása, keresd fel honlapunkat a www.termiktabor.hu címen, ahol online is tudsz jelentkezni!

További információ, jelentkezési tudnivalók:

E-mail: info@termiktabor.hu

Posta: 2111 Szada, Árpád u. 30.

Telefon: +36-20-469-0512 (Magonc Alapítvány)

+36-20-504-5608 (Farkas Boglárka)

Az ELIANT kampány elérte célját: összegyűlt 1 millió aláírás! Szeretnénk köszönetet mondani minden támogatónak a hatalmas segítségért, amely nélkül sosem lettünk volna képesek elérni ezt.

Több, mint 1,1 millióan adták aláírásukat világszerte, hogy támogassák azt a polgári kezdeményezést, mely célul tűzte ki a választás szabadságának és az antropológus szolgáltatások és termékek választási szabadságának védelmét. **Az Európai Unióból 1 millió 1671 aláírás gyűlt össze** (2010. december 13-i adatok szerint). Ilyen módon az ELIANT Szövetség az egyike azon kezdeményezéseknek, amely először volt képes az Európai Polgári Kezdeményezés (ECI) keretein belül összegyűjteni az uniós szabályrendszerben ehhez szükséges 1 millió aláírást.

Az emberek szándékainak támogatásában tehát az ELIANT ezt az új eszközt veszi igénybe arra, hogy polgári kezdeményezés keretében befolyást gyakoroljon az EU politikai folyamataira. Nagyon reméljük, hogy a közeljövőben továbbítani tudjuk ezt az 1 millió aláírást a bizottsághoz. Amint sikerült időpontot találni, hírta adunk a folyamat további lépéseiről. A petíció végső brüsszeli bemutatásáig még bárki adhat le, ill. gyűjthet aláírást, aki szeretne. Minél több aláírásunk van, annál nagyobb lesz ennek politikai súlya, mellyel támogatjuk az ELIANT szándékait.

Az ELIANT Szövetség nevében: *Andreas Biesantz Ph.D., Jürgen Erdmenger LL.D., Nikolai Fuchs, Michaela Glöckler MD, Thomas Göing, Günther Schulz, Heike Sommer, Christof Wiechert.*

És egy nagy kérés: ahhoz, hogy eredményeinket ne zárjuk anyagi veszteséggel, tisztelettel kérünk egy egyszeri pénzbeli adományt akár online (<http://www.eliant.eu/new/lang/en/?p=17>) akár banki átutalással a következő számlákra:

Németország

Aktion ELIANT

GLS Bank Bochum

IBAN: DE66 4306 0967 7902 5550 01

BIC/Swift: GENODEM1GLS

Svájc

Förderstiftung Anthroposophische

Medizin

Freie Gemeinschaftsbank Basel

IBAN: CH87 0839 2000 0040 0695 0

BIC/Swift: RAIFCH22XXX

Szíveleg köszönettel és üdvözlettel, az ELIANT Szövetség alapító tagjainak nevében: *Michaela Glöckler*

Angol nyelvű faliújság az iskolában!

Már karácsony előtt megkezdte „működését” egy angol nyelvű faliújság, az aulában, a telefon mellett. Főként diákoknak szól, de angolul tudó, tanuló felnőtteknek (szülők, tanárok) is! Felkerülhetnek rá pl.: rövid olvasmányok, receptek, versek, viccek, egy könyvből kimásolt oldal, vagy egy-egy jó gondolat, idézetek, órai alkotások, írások, webcímek, amelyek segíthetnek az angol-tanulásban. Várjuk a diákok, tanárok és szülők (!) aktív közreműködését!

Ez a mi közös „iskolaújságunk” angol nyelven, amit időről-időre érdemes újra elolvasni, böngészni, mert folyamatosan és közösen frissítjük majd!

Köszönettel és üdvözlettel: *Türkössy Szilárd*

ERŐ-TÉR NAP 2011. MÁJUS 7., SZOMBAT

SZERETETTEL VÁRUNK MINDENKIT AZ ISKOLA KÖRÜLI TERÜLETEK RENDBETÉTELÉHEZ, SZÉPÍTÉSÉHEZ! A MUNKÁLATOKRÓL, RÉSZLETEKRŐL BŐVEBB INFORMÁCIÓ: KIHELYEZETT PLAKÁTOKON ÉS VÍZY MIKLÓS GONDOKNÁL.

20 ÉVES AZ ISKOLA - Jubileumi Nagy Bazár MÁJUS 29. VASÁRNAP

Színdarabok, kórus, euritmia előadások, koncertek, kiállítások, stb. az iskolában. Szekértaxi az iskola és a városi gyereknap rendezvényeinek helyszíne között. További információk: plakátokon, szórólapokon.

A 2010/2011. tanév hátralévő eseményei

Április 22. – május 1. tavaszi szünet

Május 2. – 4. írásbeli érettségi

Május 29. (vasárnap!) JUBILEUMI BAZÁR

Június 13. Pünkösöd

Június 15. hónapünnep és a 13. osztály ballagása

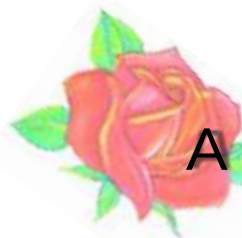
Június 16. nyári szünet kezdete

Június 24. bizonyítványosztás és a 8. osztály ballagása

Dióhéj

Húsvéti ünnepi melléklet

Dr. Rudolf Steiner

A HÚSVÉT ÜNNEPÉRŐL

Dornach, 1924. április 12.

...Most szeretnék még valamit a húsvét ünnepéről mondani. A húsvét ünnepe alkalmas arra, hogy összekapcsoljuk azzal, amit a Golgotai misztériumról mondtam, mert tudják, hogy a húsvét mozgó ünnep. Minden évben más időpontban ünneplik. Ingadozik. Miért ingadozik? Azért, mert nem a földi viszonyok szabják meg, hanem az égiek. Az szabja meg, hogy mikor van a tavasz kezdete. Ez természetesen mindig március 21-én van. A tavasz kezdeténél **előbbre nem teszik a húsvétot.** Megvárják, amíg a tavasz kezdete, tehát március 21-e után a telehold elérkezik. Amikor a holdtölte megjön, megvárják a **következő vasárnapot, és erre a napra teszik a húsvétot.** Ez tehát a tavasz kezdete utáni holdtöltét követő első vasárnap. Ha a holdtölte március 22-ére esik, **akkor a következő vasárnap lesz a húsvétvasárnap,** mert ez az **első vasárnap a tavaszi holdtölte után.** Ilyenkor a húsvét igen korán van. A holdtölte viszont eshet huszonkilenc nappal március 21. utánra is. Ha például a holdtölte március 19-én van, akkor a tavasz kezdete után 28 nap múlva lesz újra. Ekkor csak **a négy héttel későbbi vasárnap** lesz a húsvétvasárnap. Ilyenkor a húsvét április második felében van. Így tehát a húsvét március 21-e és április vége között mozog. Ide-oda ingadozik. Miért igazodik a húsvét az égi viszonyokhoz? Ez azzal függ össze, amit már elmondtam, amit az

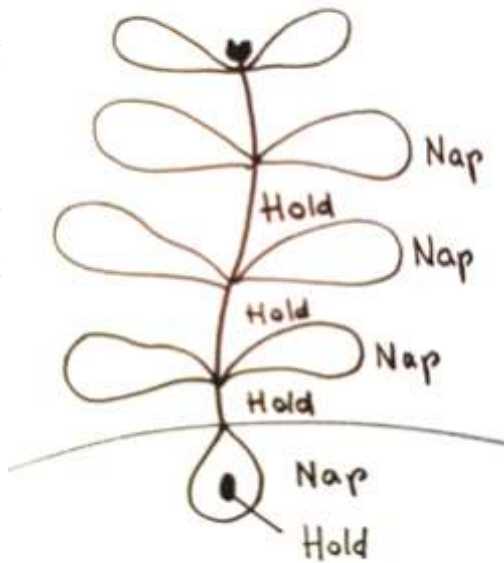
emberek már korábban is tudtak, hogy a Holdnak és a Napnak befolyása van mindarra, ami a Földön történik. Nézzenek **meg egy növényt, amely kinő a földből! Itt van a föld (rajzol), mi** pedig egy növényt akarunk létrehozni, egy kicsi magvacskát kell a földbe dugnunk. Az egész növény, a növény egész léte ebben a kis **magban sűrűsödik össze. Mi lesz ebből a magból? Először is gyökér.** Aztán az egész növény **ebből** alakul ki.

Aztán az egész újra összehúzódik, és felnövekszik a szár, majd újra kiterjed és létrejönnek a levelek, megjelenik a virág. Aztán megint összehúzódik a növény a **magban, ami megvárja a következő** évet. Mit látunk tehát itt a növénynél? Kiterjedést, összehúzódást, kiterjedést, összehúzódást, kiterjedést, összehúzódást.

Minden alkalommal, amikor a növény kiterjed, a Nap az, ami például a levelet létrehozza, és amikor a növény összehúzódik,

amikor vagy a mag vagy a szár jön létre, a Hold hatása érvényesül. A levelek között tehát a **Hold működik. Azt lehet mondani,** hogy ha egy ilyen növény létrejön, ahol levelek terülnek szét, ahol gyökerek terülnek szét - **mindenelőtt a gyökérenél** - a **Hold működik. Aztán a Nap,** ismét a Hold, majd megint a Nap,

megint a Hold, megint a Nap, végül a Hold zárja le. Így tehát minden növénynél változást figyelhetünk meg: Nap-hatás, Hold-hatás, Nap-hatás, Hold-hatás. Ha tehát a körülöttünk lévő földekre nézünk, ahol növények **nőnek, látjuk a Nap és a Hold működését.** Azt mond-

hatom: akkor is, ha az ember a világra jön, ahogy fizikai teste kialakul, az a Holdtól függ, és **amilyen belső erővel rendelkezik,** ahogy önmagát átalakítja, az pedig a Naptól. A Golgotai misztérium ábrázolásánál ezt elmondtam.

Ezt korábban az emberek tudták, csak elfelejtették. Azt

mondták: „Mikor van jelen tavasszal a legnagyobb erő, aminek segítségével a növények jól tudnak fejlődni és a leghasznosabb módon növekednek az emberek számára? Amikor a Nap és a Hold megfelelően együttműködik.” Ez az az időpont, amikor a telehold először küldi sugarait a Földre, a napsugarak pedig támogatják. A Nap és a Hold tehát akkor működik jól együtt, amikor a Nap, amelynek tavasszal van a legnagyobb ereje, és a Hold, amely négy hét után teljesedik ki, kellően összedolgozik. Ezért van a húsvét, a Nap ünnepe a tavaszi holdtölte utáni vasárnapon. A húsvét megállapításánál tehát tudták, hogy arról van szó, mit kell a tavasz kezdetekor ünnepelni a téli napforduló után.

A húsvéti ünnep nem a keresztény időkben jött létre, hanem tulajdonképpen egy régi pogány ünnepből, abból, amelyet már említettem, de most pontosabban szeretnék leírni, az úgynevezett Adonisz-ünnepből. Miben állt ez az Adonisz-ünnep? Ezt azokon a művészeti, oktatási és vallási helyeken vezették be, amelyeket misztériumhelyekként írtam le. Adonisz egyfajta kép volt, amit annak ábrázolására készítettek, ami az emberben szellemi-lelki. Tehát az emberben lévő szellemi-lelkit jelenítette meg. Azt gondolták, hogy ez az emberben lévő szelle-

mi-lelki összhangban van az egész világgal. Tekintetbe kell azonban vennünk, hogy ezt az Adonisz-ünnepet, amely hasonló volt a mai húsvéhoz, a régi pogányoknál, akik még az összes szellemi viszonyt figyelembe vették, ősszel ünnepelték meg. A régi húsvéti ünnep tehát ősszel volt. Az ünnep a következőképpen zajlott le. Úgy ünnepeltek, hogy a képet, amely az ember örök, halhatatlan, szellemi-lelki részét jelképezte, belemerítették egy tóba vagy tengerbe, ha annak partján éltek, és három napig benne hagyták. A kép alámerítését az emberek szomorú, panaszos énekekkel kísérték. A képnek ez az alámerítése hasonló volt ahhoz a szertartáshoz, amelyet akkor szoktak tartani, amikor a családból vagy a baráti körből meghal valaki. Igazi temetési szertartás volt. Ezt mindig azon a napon tartották, amit ma pénteki napként jelölnek. A nagypéntek is tulajdonképpen úgy alakult ki, hogy ez a szokás átterjedt Közép-Európába, a germán vidékekre, német területre. A német Karfreitag szó előtagja a „kar” tulajdonképpen a „kara” szóból származik, ami panaszt jelent. Tehát „panaszpéntekről” volt szó.

Hogy eredetileg hogyan volt ez, azt az emberek ma annyira nem tudják már, hogy az angolok ezt a pénteket Good Friday-nak vagyis jó pénteknek neve-

zik, holott a régi időkben „halotti péntek”, „szomorú péntek” vagy „panasz-péntek” volt a neve. Igazi temetési szertartás volt tehát, ahogy Adonisz-t ünnepelelték. Ahol nem volt víz, ott egy mesterséges tavat hoztak létre, ahová a képet belemerítették - ez tulajdonképpen egy szobor volt - majd három nap múlva, **tehát a vasárnapot követően**, kiemelték. Amint látják, ez egy igazi halotti szertartásnak felel meg. A kiemeléskor aztán örömteli énekeket zengtek, igazi örömenekeket, úgyhogy az emberi lélek ezen a három napon belül eljutott a legnagyobb szomorúságtól a legnagyobb boldogsáig. Ujjongó énekek hangzottak fel, és ezeknek a tartalma mindig az volt, hogy az isten újra feltámadt!

Mit jelentett ez az ünnep? Ismét hangsúlyoznom kell, hogy **elsősorban ősszel zajlott le**, de mit jelentett? Korábban már elmondtam: ha az ember meghal, fizikai testét leveti. Ekkor a hátramaradottak és a barátok **szomorkodnak, és ennek megfelelően** olyan halotti szertartást rendeznek, mint az Adonisz-kép lemerítésekor. Csak itt valami kimarad. Említettem, hogy halála után az ember három napig még visszatekint földi életére. Fizikai testét leveti, de éterteste még megmarad. Egyre nagyobb és nagyobb lesz, míg végül elpárolog a világban. Ekkor az em-

ber már csak asztrálestében és énjében él.

Akik az Adonisz-ünnepet bevezették, azt mondták: „Az embereknek tudniuk kell, hogy az ember nem hal meg, amikor fizikai teste meghal, hanem három nap múlva a szellemi világban **újra feltámad.**” És hogy az embereknek ezt minden évben a tudatára hozzák, ezért tartották meg az Adonisz-ünnepet. Ősszel, az Adonisz ünnep alkalmával, azt mondták: „**Látjátok**, a természet elhal. A fák lehullatják leveleiket, a földet hó lepi be, **hideg van, metsző szelek fújnak, a föld elveszti termőképességét**, olyan lesz, mint amikor a fizikai ember meghal. De ha a földre nézünk, akkor tavaszig várunk kell, hogy újra feltámadjon. Ha az emberre nézünk: lelkében és szellemében három nap múlva **újra feltámad.**” Ennek tudatában kell lennünk. Ezért van ez a halotti ünnep és utána a feltámadási ünnep **ősszel, mert az embernek tisztában kell lennie azzal, hogy ő ellentéte a természetnek.** A természetnek engedelmeskednie kell, egész télen át **halott marad, mert ő csupán a természet.** Amikor a természet lombhullatává, behavazottá válik, amikor hideg szelek járnak, akkor az embernek észre kell vennie: te más vagy, mint a természet, ha te meghalsz, három napon belül feltámadsz.

Ez egy szép ünnep volt, ami

végigvonult az egész ókoron. Azokon a helyeken, ahol misztériumkultusz volt, az emberek összejöttek, együtt maradtak az egész húsvéti ünnepség alatt, elénekelték a panaszos dalokat, és harmadnapon tudatára ébredtek, hogy minden lélek, minden én és minden asztráltest a halál után három nap múlva feltámad. Az emberek számára a szellemi világba való közös bemenetelt jelentette, hogy a fizikai világtól a húsvéti ünnep felé **fordultak. Abban az időben ez** így történhetett, mert a régi korokban nem úgy volt, mint ma. Most úgy van, hogy az emberek tavasszal ünneplik a húsvétot, amikor valami mást kell csinálniuk, ha vidéken élnek. A régi húsvétot, az Adonisz-ünnepet akkor ülték meg, amikor az utolsó gyümölcsöket is leszedték, amikor túl voltak a szüreten, amikor **eljött a téli pihenő** ideje. Ekkor szellemileg fel akartak ébredni, és megünnepelték az Adonisz-ünnepet. És ezt az Adonisz-ünnepet - Adoniszt a **különböző helyeken különböző** képpen nevezték - mindenütt megünnepelték, ahol a régi vallások még éltek. Mert minden régi vallás a lélek halhatatlanságát ilyen módon mondta el az embereknek.

Az első keresztény századokban még nem úgy ünnepelték meg a húsvétot, mint ma, ez fokozatosan alakult ki a 3-4. szá-

zadban. Az embereknek azonban ekkor már nem volt tudomásuk a szellemi világról, egyáltalán nem tudtak róla, hanem csak a természetre akartak tekinteni. Még aggódtak a természetért, ezért ezt mondták: **„Hogyan tudják a feltámadást ősszel ünnepelni? Ilyenkor nem támad fel.”** Hogy az ember feltámad, ezt már nem tudták, ezért **azt mondták: „Ősszel nem támad fel semmi, mindent betakar a hó, tavasszal viszont minden feltámad, ezért a húsvéti ünnepet tavaszra tesszük.”** Ez már olyasvalami, ami a materializmus megjelenéséből fakad, még ha olyanéból is, amely feltekin- tette az égre és a húsvétot a Nap és a Hold szerint határozta meg. A 3-4. keresztény évszázadban a materializmus már jelen volt, legalábbis oly módon, amely ki- tekintett a világba, nem a giliszta-materializmus, amikor az ember csak a földre tekint. Mert a giliszták mindig a földben van- **nak, legfeljebb akkor jönnek elő, amikor esik az eső. Így van ez a** mai embernél is, aki már csak arra tekint, ami a földön van. Az **első időkben, amikor a húsvétot** kezdték ünnepelni, legalább még olyan materializmus volt, amelyben az emberek úgy hit- ték, hogy a milliányi csillag ha- tással van az emberre. A 15. századtól kezdve ezt is elfelejtet- ték. Így került a húsvét ünnepe tavaszra, mert a keresztények-

nél volt egy bizonyos törekvés, hogy a régi igazságokat teljesen kitöröljék a világból. Amikor a Golgotai misztériumról beszéltem, már említettem, hogy volt egy törekvés a régi igazságok elhallgatására. Így aztán a 8-9. keresztény században az emberek már egyáltalán nem tudtak arról, hogy Krisztus megjelenésének köze van a Naphoz.

Nagyon érdekes megfigyelni, **hogyan működött a 4. században két római császár.** Konstantin császár hiú ember volt, meg alapította Konstantinápolyt. Egy kincset, amelyet valamikor Trójából Rómába vittek és ott elástak, Rómából Konstantinápolyba vitetett. Ott újra elásták és egy emlékoszlopot állítottak rá. Ezen az oszlopon Apollón, régi pogány isten szobrát helyezték el. **Keletről fát hozattak - azt mondták, Krisztus keresztjéből - és ebből egy sugárkoszorút készítettek.** Ott azonban, ahol a fának a sugárkoszorút kellett alkotnia, az embereknek Konstantint kellett látniuk. **Ettől kezdve tehát Konstantint tisztelték,** aki azon az oszlopon állt, amit a régi római kincs fölé **emeltek. Külsőleg úgy rendezte,** hogy az emberek már semmit se tudjanak a világtitkokról, illetve arról, hogy Krisztus összefügg a Nappal.

Aztán jött a másik császár, Julianusz, aki misztériumi nevelést kapott. Akkoriban még

meg voltak a misztériumok, de életük már nehezzé vált. Amikor **később Jusztinianusz császár betiltotta őket, már évszázadok óta küzdöttek a fennmaradásért.** Már nem akarták, hogy **működjenek, a kereszténység** ádáz ellenségük volt. Julianuszt azonban még a misztériumokban nevelték, és tudta, hogy nemcsak egyetlen Nap van, hanem három. Amikor az emberek meghallották Julianusz kijelentését, hogy három Nap létezik, **már ekkor felbőszültek. Mert ez régi misztériumi titok volt.**

A Napnak mindenekelőtt van egy fizikai teste. Amit látunk, az a fehéres-sárga fizikai test. A Napnak azonban lelke is van, ez a második Nap. És van még egy harmadik Nap is, a szellemi Nap. Ahogy az embernek teste, lelke és szelleme van, úgy a Napnak is. Julianusz három Napról beszélt, és azt akarta, hogy az emberek a kereszténységet úgy ismerjék meg, hogy tudják: Krisztus a Napról jött és az ember Jézusban testesült meg.

Az egyház viszont nem akarta, **hogy az emberek erről tudjanak!** Nem hirdette a Krisztus Jézusról szóló tudományt, **hanem csak azt, amit ő elfogadott** a zsinatokon. Így történt meg, hogy amikor Julianusz egy hadjáratot vezetett Ázsiába, orvul meggyilkolták, hogy kiiktassák a világból. Ez aztán odáig jutott,

hogy mindig Julianusz Apostataként emlegették mint hitehagyottat, mint eretneket. Julianusz az eretnek! Holott ő éppen össze akarta kapcsolni a kereszténységet a régi ismeretekkel. Úgy gondolta, hogy a kereszténység jobban fog terjedni, ha bölcsesség-tartalma van, mintha csak a papok parancsaiból áll, ha az embereknek csak azt kell elhinniük, amit a papok mondanak. Így történt aztán, hogy **abban az időben, amikor a húsvét** ünnepét tavaszra tették, az emberek már csak annyit tudtak, hogy a húsvét a feltámadással függ össze. Ha már nem is tudtak az ember feltámadásáról, megünnepelték a természet feltámadását. Aztán ez is feledésbe merült, mert ahol a húsvétot megünnepelték, már nem tudták, hogy tulajdonképpen mit jelent. És ma ez odáig megy, hogy az emberek azt kérdezik: **„Miért kell a húsvétot a Nap, a Hold és a csillagok szerint megállapítani? Legyen egyszerűen április első vasárnapja, akkor** jobban eligazodunk a könyveléseinkkel. A kereskedelmi viszonyok szerint kellene ma ezt **megállapítani.” Azok az emberek, akik ma a húsvét ünnepét a kereskedelmi viszonyok szerint akarják megállapítani, tulajdonképpen becsületesebbek, mint a többiek. A többiek ugyanis az égi viszonyok szerint állapítják meg, de már semmit sem tud-**

nak erről. Akik becsületesebbek, a maguk szempontjai szerint ezt mondják: „Nincs szükségünk az ünnep időpontjának ilyen megállapítására.” A szomorú azonban éppen az, hogy csak azért lehetünk becsületesek, mert már senki sem tudja, melyek a valódi összefüggések. Ma az a feladatunk, hogy ismét utaljunk arra, hogy mindenütt a szellemi a mértékadó.

A régi időkben tehát az ősz kezdetét követő első teleholdra néztek. E telehold utáni vasárnap volt az Adonisz-ünnep, tehát ugyancsak a Holdhoz igazodott, de tudták: ez az ellentét, hogy az ég havat küld nekünk - az Adonisz-ünnep mindig szeptember vége és október vége között volt -. ez a legjobb időszak arra, hogy az ember a feltámadásra emlékezzen. Az embereknek nem volt szükségük a természet feltámadására. De a **húsvéti ünnep első időszakában** legalább még tudták, hogy a húsvét a halál és a feltámadás ünnepe. **Ez is veszendőbe ment.**

Azt kell tehát mondanunk: tulajdonképpen szükséges, hogy az ember az ilyen ünnepeknél újra emlékezzen arra, milyenek voltak ezek egykor, mert újra el kell jutnunk a szellemhez. Ha a szellemhez akarunk eljutni, akkor nem szabad gondolatok nélküli karácsonyt és húsvétot ünnepeelnünk, hanem tisztában kell lennünk azzal, hogy ennek

értelme kell legyen.

A világot nem tudjuk a feje tetejére állítani, az emberek nem lelkesednének azért, ha a **húsvéti ünnepet őszre helyeznénk**. Annak viszont lenne értelme, ha emlékeznénk arra, hogy az ember, amikor átmegy a halál kapuján és fizikai testét leveti, akkor visszanéz földi életére. Aztán étertestét is leveti, tisztán szellemileg-lelkileg tartózkodik a szellemi világban, majd ott feltámad. Ezzel azonban egyúttal a Golgotai misztériumról való nézet is elmélyül. Mert a Golgotai misztérium azt mutatja meg a **külső világban, amit az Adonisz-ünnep** mindig is megmutatott képi formában. A régiek kaptak egy képet. A keresztények megkapták a történelmi eseményt. A történelmi esemény azonban éppen úgy elmúlik, mint a régi **képszerűség. Az Adonisz-ünnep** során Adonisz képét elsüllyesztették, aztán három nap múlva kiemelték: ez egy igazi húsvéti ünnep volt. Aztán valóban megtörtént az, amit mindig képen láttak: Krisztus, aki Jézus testében élt, meghalt, aztán újra feltámadt oly módon, ahogy azt elmondtam. És most csak erre kellett volna emlékezni, akkor a húsvét minden évben emlékezeti ünnep lett volna.

Ez egészen jó lett volna, mert miért volt régen az Adonisz-ünnep mindig egy kép? Mert az embereknek szükségük volt az

érzéki szemléletre. Amíg a régi **időkben még szellemileg nézték** a világot, most egy érzékletes képet akartak. Minthogy azonban Krisztus végrehajtotta a Golgotai misztériumot, most már nem kellett kép, hanem csak szellemileg kellett emlékezni arra, ami ott történt. A húsvétot inkább szellemileg kellett megünnepelni. Nem egy pogány képet kellett készíteni, hanem csak a lélekben emlékezni. Úgy gondolták — és Krisztus Jézus korában ez még misztérium volt -, **hogy a húsvét ünnepe éppen** ezáltal válik szellemivé. Mert végül is mi volt ez a régi Adonisz-ünnep? Európában egyáltalán nem lehetett tisztán látni, mit jelentettek ezek az ünnepek a régi pogányoknak. Mert ha valaki egy ilyen ünnepet, mint az Adonisz-ünnep meg akart volna ünnepelni, önök azt mondták volna: ez csak egy kép azok számára, akiket beavattak a misztériumokba. A nép széles rétegei számára azonban azt jelentette, hogy az isten szobrát minden **évben előveszik és alámerítik**.

Mindez abból származik, amelyet fétisizmusnak neveznek. Egy ilyen szobor fétis volt, egy szobor, amely egy istent ábrázol, és az ilyen tárgynak az imádatát nevezték fétisizmusnak. **Ettől el kell fordulnunk**. Bizonyos vonatkozásban azonban megmaradt a keresztény-ségben, mert amit mint monst-

ranciát felrajzoltam, amiben az úgynevezett oltáriszentséget, a szentostyát tartják, azt a katolicizmusban mint valódi Krisztust tisztelik. Azt mondják: a kenyér és a bor fizikailag is Krisztus testévé és vérévé változik. Ez még egyfajta maradvány, nem a felvilágosodott pogányságból, amely még minden mögött szellemiséget látott, hanem a hanyatló pogányságból, amely féltésekben hitt és a szobrot istennek nevezte.

Látják, uraim, azt mondtam: önöknek nincs elképzelésük erről, mert az ilyen dolgokat ma valóban át kell élni ahhoz, hogy az ember helyesen gondolkodjon arról, milyen erősen hittek az emberek egy ilyen istenszoborban. Ismertem például egy igen okos professzort - vannak még okos emberek -, tulajdonképpen mindenben okos volt, csak a mai tudomány alapján nem jutott el a szellemiséghez. Orosz volt és tett egy utazást Szibérián át keletre, Japánba. Amikor Szibéria közepére érkezett, valami kellemetlenség érte. Magányosnak és elhagyatottnak érezte magát. Mit csinált? Olyasmit, amit önök egészen biztosan nem tennének meg, és egyetlen nyugati ember sem, de ő félig ázsiai volt, bár tanult ember. Készített fából egy istenszobrot, ezt további útján magával vitte és imádkozott hozzá. Ez egy fa-istenség volt. Amikor megismerkedtem

vele, rendkívül idegesnek tűnt, és ez a fa-istenség miatt volt így. Egyáltalán nem tudta elképzelni, mit jelent egy fa-istenséghez imádkozni!

A kereszténység keletkezésének korában még működő misztériumok valójában így gondoskodtak arról, hogy az emberek több szellemiséghez jussanak. Tehát pusztán az emlékezetben, imádság útján kellett volna fennmaradnia annak, ami korábban az emberek szemei előtt játszódott le az Adonisz-ünnep folyamán.

Ahelyett, hogy a dolog szellemivé vált volna, sajnos csak még inkább materialistává vált, külsődleges, formális lett. A 3-4. században fokozatosan az következett be, hogy ha eljött a nagypéntek, a papok imádkoztak, az emberek pedig különböző hangulatokba kerültek. Délután három órakor, abban az időpontban, amikor Krisztus meghalt, a harangok elnémultak. Minden csendes lett. Megint csak külsősegesen, ahogy a régi Adonisz-ünnepen tették, a feszületet, tehát a kereszten függő Krisztust eltüntették. Később csak letakarták valamivel, és csak húsvétkor, három nap múlva volt a feltámadási ünnep. Ez azonban így ugyanaz volt, mint a régi Adonisz-ünnepen. Az a mód, ahogy ezt megünnepelték, fokozatosan Rómának a lelkek feletti uralmából jött létre. Mert né-

hány helyen, például ott is, ahol **én felnőttem** - nem tudom, hogy ma is így van-e -, **ez így történt**: amikor eljött a nagypéntek és Krisztust felravatalozták, a **gyerekek elővették a kereplőket**, amelyek a harangokat helyettesítették, és miközben kerepeltek, ezt a mondókát ismételték:

*A dómban kerepelnek, kerepelnek,
A harangok Rómába mentek.*

Tehát mindent Rómának tulajdonítottak, ami a húsvéti ünnepek során mindenki számára ebben a formában megjelent.

A jelenlegi ember feladata éppen az, hogy a materializmusból kikerüljön, szellemi megismeréshez jusson és a dolgokat szellemileg fogja fel, tehát olyasmit is, mint a húsvét ünnepe, szellemileg fogjon fel. Miért ünnepeljük meg a húsvétot? Minden évben húsvétkor emlékezünk arra, hogy az ember, ha átmegy a halál kapuján, és a halottat siratjuk, ez annak kell hogy szóljon, hogy az ember a fizikai világból eltávozott. De három napig még visszanez a fizikai világra, azután második holttestként étertestét is leveti. Ekkor énként és asztráltestként a szellemi világban feltámad. Erre kell emlékeznünk. **Természetesen kegyeletsértő és durva** dolog lenne, ha minden alkalommal, amikor valaki meghal,

három nap elteltével örömdalokat zengenénk, de mégis emlékezhetünk ezekre az örömdalokra, amikor általában az emberi lélek halhatatlanságára gondolunk, minthogy három nap után feltámad a szellemi világban.

Ebből számos figyelemre méltó dolog jön létre. Látják, a húsvét összefügg minden egyes ember halálával. Minden egyes ember halálakor tulajdonképpen az embernek azt kellene mondania: szomorúak vagyunk, de jön a húsvét. Akkor emlékezni fogunk arra, hogy minden lélek feltámad a szellemi világban, miután meghalt. Tudják, hogy azt az ünnepet, amikor mindenki emlékezik a halálra, az úgynevezett halottak napját, ma **összel ünnepeljük.** Minthogy az emberek már nem tudják, hogy a húsvét ide tartozik, elébe illesztették a Mindenszentek napját. A két dolog azonban összetartozik, és tulajdonképpen a halottak napját valóban a halottak napjaként kell ünnepelni, a húsvétot pedig a feltámadás napjaként. Ezek a dolgok nem választhatóak szét egymástól. Egy fél év van köztük. Az év mai felosztása alapján így gyakran nem érthetjük meg, hogy tulajdonképpen mi rejlik a dolgok mögött.

A dolog azonban úgy áll, hogy ami a Földön van, az nem magára a Földre, hanem az égbe irányul. Az ember csodálkozik,

ha húsvétkor még havazik. Tulajdonképpen már nem kellene hogy havazzon, hanem a növényeknek kellene kisarjadniuk, mert tudjuk, hogy a húsvétnek a feltámadásra való emlékezésnek kell lennie, a lélek halhatatlanságára való emlékezésnek.

Ha az ember így nézi a dolgot, akkor a húsvéti ünnepbe ismét érzésszerű és kedélybeli tartalom kerül. Akkor az emberek a húsvétot úgy ünnepelhetik, hogy emlékeznek valamire, ami az emberrel összefügg. Akkor a **húsvét az erő ünnepe lesz, és tudni fogjuk, hogy mire emlékezünk.** Ma tudjuk azt, hogy az ember összefügg az évvel, de csak azáltal, hogy télen téli ruhát, nyáron nyári ruhát kell felvennünk, hogy nyáron hőség van, télen pedig fagy. Tehát csak a materiális részét tudjuk. De azt, hogy ha a tavasz elérkezik, akkor azok a szellemi erők hatékonyak, amelyek mindent kisarjasztanak a földből, és hogy ősszel ezek a szellemi erők ismét mindent eltüntetnek, azt nem tudjuk. Ha egyszer megértenénk ezt, akkor az egész természet megelevenedne. Ma az emberek többnyire értelmetlenségeket beszélnek a természetről. Ha látunk egy növényt, akkor letépi és botanikusok lesznek, mert semmit sem tudnak a dologról. Ha egy hajszálat kitepek és leírom, ez értelmetlenség, mert a haj csak az emberen vagy eset-

leg az állaton nő, önmagában nem áll meg. Egy élettelen kőhöz nem lehet valamit odatenni, hogy haj nőjön rajta. Valami eleven kell hogy az alapja legyen. A növény a Föld haja, mert a Föld él. És ahogy az embernek levegőre van szüksége, hogy éljen, a Földnek is szüksége van a csillagfényre és annak szellemiségére, amit belélegez, hogy élni tudjon. És ahogy az ember a Földön jár a maga mozgásával, a Föld is kering a világűrben. Az egész világmindenségben él. A Föld élőlény.

Így azt mondhatjuk: a húsvéti ünnepnél legalább még tetten érhető az, hogy emlékezünk: a Föld maga is élőlény. Amikor a növényeket előhozza, fiatal lesz, ahogy a gyermek is fiatal, amikor új haja nő. Az idős ember elveszti a haját, ahogy a Föld is ősszel elveszti a növényeket. Ez is élet, csak másképpen ritmikus: ifjúkor tavasszal, öregkor ősszel, aztán megint ifjúkor, megint öregkor. Az embernél ez hosszabb ideig tart. Tulajdonképpen minden így él a világűrben. Ha a húsvétra gondolnak, akkor azt hiszik, hogy a húsvéti ünnep - legalábbis ma - az lehet számunkra, ahogy az újra kifejlődő természetre tekintve azt mondjuk: nem igaz, hogy minden halott. Csak a létnek át kell mennie a halál kapuján. Ami eredeti, az az élet. Az élet mindenütt legyőzi a halált. És a

húsvét az kell legyen számunkra, ami emlékeztet az életnek erre a halál feletti győzelmére, ami erőt ad. Ha az ember ezen a módon újra megerősödik, akkor a külső viszonyokat ésszerűen megjavíthatja, nem úgy, ahogy ez ma gyakran történik.

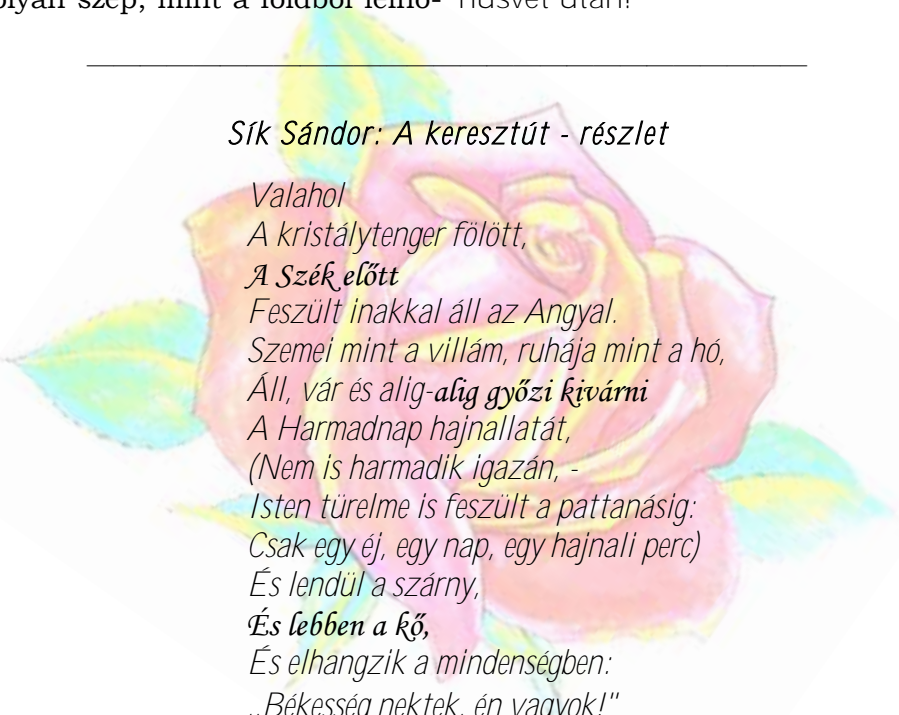
Mindenekelőtt a szellemtudományban van szükségünk erre a szellemisségre, hogy újra összhangba kerüljünk a szellemi világgal, ami számunkra ismét eleven, nem pedig halott.

Ebben az értelemben szeretnék önöknek igazi szép húsvétot kívánni, ami lelkük számára valóban szép kell hogy legyen, olyan szép, mint a földből felnö-

vekvő virágok! Húsvét után újra szellemtudományos kérdésekkel fogunk foglalkozni.

Húsvétkor tehát azt kell éreznünk, hogy az ember újra friss bátorsággal és örömmel tud a munkájához hozzáfogni. Ha ma nem is gyakran van alkalom arra, hogy az ember a munkájának örüljön, de talán mégis lehetséges ez. Itt talán mégis van alkalom arra, hogy az ember a munkának is örüljön. Mindenesetre szeretném még látni önöket, és abból a szellemisségből, amit a szellemtudományból kaphatunk, valóban szép húsvétot akarok kívánni. Viszontlátásra húsvét után!

Sík Sándor: A keresztút - részlet

*Valahol
A kristálytenger fölött,
A Szék előtt
Feszült inakkal áll az Angyal.
Szemei mint a villám, ruhája mint a hó,
Áll, vár és alig-alig győzi kívánni
A Harmadnap hajnallatát,
(Nem is harmadik igazán, -
Isten türelme is feszült a pattanásig:
Csak egy éj, egy nap, egy hajnali perc)
És lendül a szárny,
És lebben a kő,
És elhangzik a mindenségben:
„Békesség nektek, én vagyok!”*